

**ÜLEVAADE EESTI OSALEMISEST EUROOPA
ÜHENDUSTE KOHTU MENETLUSTES
JA EESTI VASTU ALGATATUD
RIKKUMISMENETLUSTEST 2004-2008**

**Välisministeerium
Euroopa Liidu kohtu büroo
märts 2009**

Sisukord

2. OSA.....	3
EESTI OSALEMINE EUROOPA ÜHENDUSTE KOHTU MENETLUSTES.....	3
I OTSESED KAEBUSED	3
1. Kohtuasjad, kus Eesti on hageja (kaks vaidlust).....	4
2. Kohtuasjad, kus Eesti on kostja (viis vaidlust).....	5
3. Kohtuasjad, kus Eesti on menetlusse astuja ühe poole toetuseks (kuus vaidlust).....	6
II EELOTSUSEMENETLUSED, KUS EESTI ON SEISUKOHA ESITANUD.....	10
1. Eelotsusemenetluse iseloom	10
2. Ülevaade eelotsusemenetlustest, mille on algatanud Eesti kohtud (neli kohtuasja).....	11
3. Eelotsuse küsimused teiste liikmesriikide kohtutelt (üheksa kohtuasja)	14
III STATISTIKA	21
IV KOKKUVÕTE	25
2. OSA.....	26
ÜLEVAADE EESTI VASTU ALGATATUD RIKKUMISMENETLUSTEST	26
I ÜLDINFO JA STATISTIKA 2004-2008	26
1. Rikkumismenetluse olemus	26
2. Üldine statistika 2004-2008	28
3. Rikkumiste laad ja põhilised valdkonnad 2004-2008.....	29
II POOLELIOLEVAD RIKKUMISMENETLUSED	34
1. Mitteõigeaegne ülevõtmine	35
2. Sisulised rikkumised	39
III KOKKUVÕTE JA ÜLDISED SUUNDUMUSED	47

Ülevaade koosneb kahest osast. Sellest esimeses antakse ülevaade nendest kohtuasjadest Euroopa Ühenduste Kohtus, kus Eesti on osalenud. Teises osas kajastatakse kõiki Eesti suhtes algatatud rikkumismenetlusi.

Ülevaate on koostanud Välisministeeriumi Euroopa Liidu kohtu büroo direktor ja Eesti esindaja Euroopa Ühenduste Kohtus Lembit Uibo (tel 6377 441), sama büroo juristid Mari-Liis Karu (tel 6377 416) ja Liis Lipre (tel 6377 434).

1. OSA

EESTI OSALEMINE EUROOPA ÜHENDUSTE KOHTU MENETLUSTES

Euroopa Ühenduste Kohus¹ koosneb Euroopa Kohtust (edaspidi: EK) ja Esimese Astme Kohtust (edaspidi: EAK). EK ja EAK menetlustes saab Euroopa Liidu (edaspidi: EL) liikmesriik osaleda hagejana, kostjana, või astudes menetlusse ühe poole nõuete toetuseks, samuti on liikmesriigi valitsustel võimalus esitada seisukohad EK-s toimivas eelotsuse menetluses püstitatud küsimuste kohta.

Kokku jõudis 2007. aastal kõigist liikmesriikidest EK-sse 580 vaidlust. Neist 221 olid nn otsesed hagid, mille raames pöördus üks menetluspool hageja otse EK-sse või EAK-sse. Suurema osa EK-sse jõudnud menetlustest moodustavad eelotsusemenetlused. Eelotsusetaotlusi esitati 2007. aastal EK-sse 265.

Esimeses peatükis tutvustatakse Eesti osalemist kostja, hageja ja menetlusse astujana nendes menetlustes, kus Euroopa Ühenduste Kohus on poolte vahel vaidluse lahendajaks (nn otsesed hagid). Teine peatükk käsitleb EK-s toimuvaid eelotsusemenetlusi, kus Eesti on pidanud vajalikuks oma seisukoha esitada.

Järgnev ülevaade kohtuasjadest on koostatud selliselt, et kõigepealt esitatakse vaidluse faktilised asjaolud, seejärel näidatakse ära Eesti kaalutlused menetlusse astumisel/seisukoha esitamisel ja kokkuvõtvalt kohtule edastatud seisukoht. Lõpuks märgitakse ära menetluse seis (näiteks kohtu otsus/kohtujuristi ettepanek asjaomases vaidluses). Kohtuasjad on esitatud kronoloogilises järjestuses.

Ülevaates toodud statistika kajastab rikkumis- ja kohtumenetlusi, mis on algatatud 2008. aasta lõpu seisuga.

I OTSESED KAEBUSED

---

¹ Käesolevas ülevaates on EL kohtuinstitsiooni koondnimetusena lihtsuse mõttes kasutatud Euroopa Ühenduste Kohus; kuid tuleb tunnistada, et nimeküsimumes puudub täielik selgus, on võimalik ka liigendus, mille kohaselt institutsiooni koondnimetuseks oleks Euroopa Kohus, mis koosneks siis vastavalt Euroopa Ühenduste Kohtust ja Euroopa Ühenduste Esimese Astme Kohtust.

1. Kohtuasjad, kus Eesti on hageja (kaks vaidlust)

Liikmesriigil on tulenevalt asutamislepingu artiklist 230 võimalus vaidlustada EL institutsioonide õigusakte. Kui Eesti soovib vaidlustada mõnda EL õigusakti, siis kahe kuu jooksul vastavalt kas õigusakti avaldamisest EL Teatajas või selle teatavakstegemisest Eestile on võimalus esitada hagi EK-sse või EAK-sse õigusakti vastuvõtnud institutsiooni vastu. Hagejateks võivad nn otseste hagide raames olla lisaks liikmesriigile ka EL institutsioonid ja eraisikud. Hagi aluseks võib olla pädevuse puudumine, olulise menetlusnormi rikkumine, asutamislepingu või selle rakendusnormi rikkumine või võimu kuritarvitamine. Selle menetluse käigus tuvastatakse, kas õigusakt on materiaalselt ja formaalselt õiguspärane või mitte.

1) T-324/05 Eesti Vabariik versus Euroopa Ühenduste Komisjon (nn „suhkrutrahvi” vaidlus)

1. Vaidluse asjaolud

Euroopa Komisjoni (edaspidi: komisjon) määrusega nr 832/2005 tuvastati 1.05.2004 Euroopa Liiduga ühinenud kümne uue liikmesriigi suhkrubarud, mis ületasid liitumispäeval tavapäraseks loetud varusid. Sellised varud tuli turult kõrvaldada selleks, et vältida ühenduse siseturul suhkrosektori turuhäireid. Kui varusid ei kõrvaldatud, tuli selle eest tasuda trahv. Komisjon määras vastavalt määrusele nr 60/2004 tuvastatud üleliigse suhkrukoguse eest Eestile trahviks 45 686 268 eurot ehk 714 834 761 krooni.

2. Eesti seisukoht

Eesti nõuab 25.08.2005 EAK-le esitatud hagi komisjoni määruse nr 832/2005 tühistamist. Komisjoni määrus tõi Eesti jaoks kaasa märkimisväärse rahalise kohustuse, mistõttu püüab Eesti üleliigset suhkrubaru vaidlustava hagi vähendada oma rahalist kohustust ca 300 miljoni krooni võrra – osa võrra, mis vastab kodumajapidamistes hoitava suhkru kogusele. Kuna tegemist oli esmakordse Eesti hagi komisjoni vastu ja riigi jaoks esimese menetlusega Euroopa Ühenduste Kohtus, koostas Eesti seisukohad koostöös rahvusvaheliselt tunnustatud advokaadibüroo Freshfields Bruckhaus Deringeriga.

Eesti vaidlustas selle, et komisjoni poolt arvatud üleliigne suhkrukogus hõlmas kodumajapidamistes hoitava suhkru, mistõttu komisjon ei arvestanud Eestis varude kogumisel esinenud erilisi asjaolusid. Eesti väitis oma hagi järgmist: komisjon aitas ise suhkrubarude tekkimisele kaasa, lõpetades subsideeritud suhkru ekspordi Eestisse vahetult enne ühinemist, olles samal ajal vastu Eesti poolt kaitsemeetmete kehtestamisele. Komisjon on võrreldes eelmiste laienemistega valinud varude tuvastamisel teistsuguse lähenemise: toimus diskrimineerimine, sest eelmiste ühinemiste puhul loeti varude hulka ainult kogused, mis ületasid 3000 kg. Samuti rikkus komisjon otsuse vastuvõtmisel menetlusnorme ega põhjendanud oma tavapärasest praktikast kõrvalekalduvat otsust nõuetekohaselt.

3. Menetluse seis

Eesti toetuseks on menetlusse astunud Läti. Kirjalik menetlus (mis koosneb hagiavaldusest, kostja vastusest, hageja repliigist ja kostja vasturepliigist) lõppes 2006. aasta septembris. Suuline istung toimub 22.04.2009. Pärast EAK otsust on võimalik esitada EK-le apellatsioon õiguslikes küsimustes.

2) T-263/07 Eesti Vabariik versus Euroopa Ühenduste Komisjon (nn „kasvuhoonegaaside” vaidlus)

1. Vaidluse asjaolud

Komisjon võttis 4.05.2007 vastu otsuse Eesti riikliku kasvuhoonegaaside jaotuskava ettepaneku kohta, mille Eesti esitas komisjonile 30.06.2006 direktiivi 2003/87/EÜ kohaselt. Riikliku jaotuskavaga esitatakse riigipoolne taotlus kasvuhoonegaaside heitkoguste kauplemissüsteemis osalevatele ettevõtetele vastavaks kauplemisperioodiks eraldatavate heitkoguste kohta. Eesti nägi jaotuskavaga aastateks 2008–2012 ette heitkoguste üldkoguse umbes 24 mln tonni aastas. Komisjon võttis Eesti jaotuskava kohta vastu otsuse, milles lõpptulemusena nähti ette 47,8%-line heitkoguste vähendamine.

2. Eesti seisukoht

Eesti esitas 16.07.2007 EAK-le komisjoni vastu hagi, nõudes komisjoni otsuse tühistamist. Komisjoni otsuse lõpptulemusena vähendati Eesti jaotuskavas ettenähtud lubatud heitkoguseid ligi poole võrra. Sellisel heitkoguste vähendamisel on Eesti majandusele potentsiaalselt negatiivne mõju. Eesti väitis oma hagi järgmist: komisjon on ületanud talle direktiiviga 2003/87/EÜ antud pädevust. Liikmesriikidel on õigus välja töötada riiklik jaotuskava, mille järel peab komisjon seda objektiivsetel alustel hindama, võttes arvesse liikmesriikide esitatut. Otsuse tegemisel on komisjon toetunud PRIMES mudelile, millega saadakse andmed, mis ei ole Eesti puhul adekvaatsed. Komisjon kasutas kvootide määramisel valesid eeldusi – muu hulgas näiteks Eesti suurenevat sõltuvust Vene gaasist ja Eesti koostootmiselektrijaamade osakaalu tunduvalt suurenemist. Sellest tulenevalt tegi komisjon lubatud heitkoguste määramisel ilmse vea ja jõudis tulemuseni, mis ei arvestanud Eestis valitsevat reaalselt olukorda ning võimalusi. Lisaks on komisjon riivanud ka Eesti otsustuspädevust oma energiaallikate valikul.

3. Menetluse seis

Eesti toetuseks astusid menetlusse Leedu ja Slovakkia. Komisjoni toetuseks astus menetlusse Ühendkuningriik. Suuline istung toimus 11.02.2009.

2. Kohtuasjad, kus Eesti on kostja (viis vaidlust)

Viiel korral on Euroopa Komisjoni asutamislepingu artikli 226 alusel algatatud rikkumismenetlus jõudnud kohtu faasi. Hagi esitamise õigus tekib komisjonil pärast seda, kui põhjendatud arvamuses sätestatud tähtajaks ei ole Eesti rikkumist kõrvaldanud. Neli hagi on komisjon tagasi võtnud, sest Eesti on jõudnud kohtumenetluses piisavalt varajases staadiumis vajalikud meetmed vastu võtta ja rikkumised kõrvaldada.

- 1) Kohtuasi C-351/05 Euroopa Ühenduste Komisjon versus Eesti Vabariik, mis puudutas maagaasi siseturu ühiseeskirjade kohta käiva direktiivi mitteõigeaegset ülevõtmist. Eesti võttis kohtumenetluse kestel asjaomase õigusakti vastu, misjärel komisjon loobus hagist ning rikkumismenetlus lõpetati;

- 2) Kohtuasi C-178/06 Euroopa Ühenduste Komisjon *versus* Eesti Vabariik, mis puudutas Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2002/39/EÜ, millega muudetakse direktiivi 97/67/EÜ ühenduse postiteenuste konkurentsile avamise jätkamise kohta, mitteõigeaegset ülevõtmist. Eesti võttis kohtumenetluse kestel asjaomase õigusakti vastu, misjärel komisjon loobus hagist ning rikkumismenetlus lõpetati;
- 3) Kohtuasi C-397/06 Euroopa Ühenduste Komisjon *versus* Eesti Vabariik, mis puudutas Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2002/14/EÜ, millega kehtestatakse töötajate teavitamise ja nõustamise üldraamistik Euroopa Ühenduses, mitteõigeaegset ülevõtmist. Eesti võttis kohtumenetluse kestel asjaomase õigusakti vastu, misjärel komisjon loobus hagist ning rikkumismenetlus lõpetati;
- 4) Kohtuasi C-68/08 Euroopa Ühenduste Komisjon *versus* Eesti Vabariik, mis puudutas Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2000/59/EÜ, laevaheitmete ja lastijäätmete vastuvõtmise seadmete kohta sadamates, mittenõuetekohast täitmist. Komisjon andis Eesti kohtusse, kuna Eesti ei olnud laevaheitmete vastuvõtmise ja käitlemise kavasad kõikide oma sadamate suhtes kehtestanud, heaks kiitnud ja kohaldanud. Eesti jõudis kohtumenetluse kestel kõik laevaheitmete vastuvõtmise ja käitlemise kavad vastu võtta ja heaks kiita, misjärel komisjon otsustas hagist loobuda ning rikkumismenetlus lõpetati;
- 5) Kohtuasi C-464/08 Euroopa Ühenduste Komisjon *versus* Eesti Vabariik, mis puudutab direktiivi 2005/65/EÜ, sadamate turvalisuse tugevdamise kohta, mitteõigeaegset ülevõtmist. Eesti nõustus oma 12.12.2008. aasta kostja vastuses komisjoni etteheitega ning teavitas komisjoni, et praeguseks on direktiivi ülevõttev sadamaseadus Riigikogus menetlemisel (vt. selle menetluse kohta täpsemalt käesoleva ülevaate 2. osa, peatükk II, punkt 1.3).

3. Kohtuasjad, kus Eesti on menetluse astuja ühe poole toetuseks (kuus vaidlust)

Kõigil EL liikmesriikidel on õigus EK põhikirja artikli 40 alusel astuda EK ja EAK menetlustesse. Sellisel juhul ei esita menetluse astuja kohtule iseseisvaid nõudeid, vaid esitab väited ühe menetluspoole toetuseks. Menetluse astumise eesmärgiks on vältida kohtu otsusega kaasneda võivaid ebasoodsaid tagajärgi. Eesti on menetluse astunud seitsmel korral, neist ühel korral võttis kaebaja (Slovakkia) hagi tagasi ja EAK lõpetas menetluse (seda menetlust ülevaates ei kajastata).

1-2) C-413/04 Euroopa Parlament *versus* Euroopa Liidu Nõukogu (Eestile kehtestatud elektrienergiaturu avamise üleminekumeetmeid kehtestava direktiivi tühistamine). C-414/04 Euroopa Parlament *versus* Euroopa Liidu Nõukogu (Sloveenia kehtestatud elektrienergiaturu avamise üleminekumeetmeid kehtestava määruse tühistamine).

1. Vaidluse asjaolud

EÜ artikli 230 alusel esitatud hagiavalduses palus Euroopa Parlament tühistada direktiivi 2004/85/EÜ, mis tegi Eestile ajutise erandi elektrienergia siseturu ühiseeskirju käsitleva direktiivi kohaldamisest. Euroopa Parlamendi hagi tugines väitele, et ühinemisakti artikkel 57 ei

olnud direktiivi vastuvõtmiseks kohane õiguslik alus. Vaidlusaluse direktiivi võttis nõukogu vastu õiguslikul alusel, mis ei nõua Euroopa Parlamendi osalust. Käesolevas vaidluses kaitses Euroopa Parlament oma positsiooni, leides, et õigusaktide vastuvõtmiseks tulnuks kasutada sellist õiguslikku alust, mis oleks ka nemad otsustusprotsessi kaasanud.

Kõrvuti selle vaidlusega esitas Euroopa Parlament hagiavalduse sama sätte alusel Sloveeniale tehtud ajutise erandi kohta (C-414/04).

2. Eesti seisukoht

Eestile oli oluline menetlusse astuda, kuna Euroopa Parlament taotles Eestile suunatud õigusakti tühistamist. Euroopa Parlament, vaidlustades direktiivi vastuvõtmise õigusliku aluse, kasutas üldjoontes sama argumentatsiooni ka Sloveeniat puudutava määruse vaidlustamisel kohtuasjas C-414/04, mistõttu oli Eesti huvide kaitseks vajalik ka selles asjas menetlusse astuda.

Mõlemas kohtuasjas toetas Eesti nõukogu seisukohti, kuid Eestit puudutavas vaidluses ei toetanud me nõukogu väidet, et direktiivi kehtetuks tunnistamisel kaotab kehtivuse ka ühinemisakti VI lisas sätestatud erand (see sätestas Eestile kohustuse avada 2009. aastast 35% oma elektriturust). Eesti tõi välja, et erandita seisaks Eesti elektrisektor silmitsi õigusliku ebakindlusega, samas kui selle sektori kaasajastamiseks ning tõsiste sotsiaal- ja keskkonnaprobleemide vältimiseks vajalike hiiglaslike investeeringute tegemine nõuab pikaajalist planeerimist. Eesti rõhutas ühinemislepingu deklaratsiooni nr 8 tähtsust, milles kõik liikmesriigid tunnustavad vajadust avada Eesti elektriturg järk-järgult alates aastast 2013. Leidsime, et deklaratsiooni tuleb käsitleda ühinemisakti tõlgendamist abistava vahendina.

3. Menetluse seis: EK otsus

Mõlemas kohtuasjas astus Euroopa Parlamendi poolel menetlusse Euroopa Komisjon ning lisaks Eestile astus nõukogu poolel menetlusse Poola. EK nõustus oma 28.11.2006. aasta otsuses õigusliku aluse valiku küsimuses Euroopa Parlamendiga, tühistades osaliselt vaidlusaluse direktiivi. EK tühistas direktiivi osas, milles see sätestab Eesti suhtes kauem kui 31.12.2008 kehtiva erandi, leides, et sellised erandid kujutavad endast meetmeid, mille ainsaks eesmärgiks on lükata ühenduse õigusakti tegelik kohaldamine edasi ning nende vastuvõtmine eeldab poliitilist otsustust. Seetõttu võttis EK seisukoha, et neid erandeid ei saanud õiguspäraselt vastu võtta ühinemisakti artikli 57 alusel.

Kuna Eestil õnnestus vaidluses kaitsta direktiivi sisu ja EK tunnistas õigusvastaseks vaid direktiivi aluseks oleva õigusakti valiku, sai võimalikuks vaidlusaluse direktiivi muutmise nii, et samasisuline erand kehtestati uue direktiiviga asjakohasel õiguslikul alusel.

3) T-127/05 Lootus Teine Osühing versus Euroopa Liidu Nõukogu

1. Vaidluse asjaolud

Eestis registreeritud ettevõtte Lootus Teine Osühing esitas EAK-sse hagi nõukogu vastu EL Nõukogu määruste² nende sätete tühistamiseks, mis puudutasid Eestile jaotatud kalapüügikoote. Süvamere kalaliikide kvoodimääruse muutmissetpaneku puhul oli Eesti EL

² Nõukogu määrused (EÜ) nr 2269/2004 ja (EÜ) nr 2270/2004.

Nõukogus seisukohal, et arvesse tuleks võtta Eesti süvaliikide püügivõimalusi vahetult enne ühinemist. Eesti ettepanekuid vaidlustatavate õigusaktide väljatöötamisel ei arvestatud ning kehtestatud jaotusmeetodiga vähenesid Eesti püügivõimalused märkimisväärselt.

2. Eesti seisukoht

Eestile oli oluline menetlusse astuda, sest vaidlus puudutas Eesti riigile jaotatud kalapüügi kvoote, avaldades ka edaspidi mõju Eestile antavate püügivõimaluste mahule. Eesti esitas oma seisukohad 19.10.2005.

Kuna nõukogu esitas vastulause kaebuse vastuvõetavuse osas - füüsilisel/juriidilisel isikul on ühenduse õigusakti vaidlustamise võimalused rangelt piiratud, siis tuli kohtule kõigepealt esitada Eesti seisukohad ainult selle kohta, kas EAK-l on õigus nimetatud asi menetlusse võtta. Vaidlustamiseks peab õigusakt olema isikule adresseeritud või teda isiklikult ja otseselt puudutama. EK praktika on viimatinimetatud tingimusi tõlgendanud väga kitsalt, mistõttu suurem osa füüsiliste/juriidiliste isikute otse EAK-le esitatud kaebustest jääb menetlusse võtmata.

Eesti väljendas seisukohta, et Lootus Teine Osühing on ainus ettevõtte, kelle huve määruse vaidlustatud sätted riivavad: Eesti pädev asutus otsustas anda aastaks 2005 püügivõimaluse ainult sellele ettevõttele. Välistatud oli olukord, kus Eesti oleks saanud väljastada kalapüügiloa 2005. aastal süvamerele kalastamiseks ka teistele ettevõtetele.

3. Menetluse seis: EK määrus

EK hagi menetlusse ei võtnud, leides oma 9.01.2007 aasta määruses, et juriidiline isik ei olnud ühenduse õigusaktist asutamislepingu artikli 230 tähenduses otseselt puudutatud, mistõttu ta ei saanud nõukogu määrust vaidlustada.

4) T-316/05 Küprose Vabariik *versus* Euroopa Ühenduste Komisjon

1. Vaidluse asjaolud

Küprose Vabariik pöördus hagi EK-sse määruse nr 832/2005 (millega määratakse 2004. aastal liitunud liikmesriikide suhkrul, isoglükoosi ja fruktoosi üleliigsed varud) tühistamiseks.

2. Eesti seisukoht

Põhjused, et Küprose hagi on seotud Eesti hagi komisjoni vastu nn suhkrutrahvi kohtuvaidluses (T-324/05), puudutades sama määruse tühistamist, oli Eesti huvides sekkuda ka käesolevasse vaidlusesse Küprose toetuseks. Eesti seisukoha esitamisel keskenduti sellistele argumentidele, mida oli võimalik siduda Eesti seisukohtadega nn suhkrutrahvi kohtuvaidluses.

3. Menetluse seis

Eesti esitas oma seisukoha EAK-le 26.05.2006. Eesti koostas seisukohad koostöös rahvusvaheliselt tunnustatud advokaadibüroo Freshfields Bruckhaus Deringeriga. Suulise istungi ajaks on määratud 21.04.2009.

5) C-440/05 Euroopa Ühenduste Komisjon *versus* Euroopa Liidu Nõukogu

1. Vaidluse asjaolud

Kohtuasi puudutas nõukogu ja komisjoni vahelist vaidlust Euroopa Ühenduse pädevuse üle. Komisjon pöördus EK-sse, et tühistada nõukogu EL lepingu alusel vastu võetud raamotsus (2005/667/JSK), mille eesmärk on meresõiduohutuse parandamine ning merekeskkonna kaitse tõhustamine laevade põhjustatud reostuse vastu. See oli suunatud liikmesriikide õigusaktide ühtlustamisele, et vältida selliste kahjude taasteket, mis kaasnesid naftatanker Prestige õnnetusega. Raamotsuse rikkumise puhul nähakse seal ette karistused ning kehtestatakse nende liik ja määr. Kohtuasja tegi märkimisväärseks see, et tegemist oli küsimusega pädevuste jaotusest EL erinevate sammaste vahel. Täpsemalt nõudis lahendamist ühenduse ja liikmesriikide vaheline pädevuste jaotus karistusõiguses, s.t. üldiselt iga riigi võimu ja suveräänsuse alla kuuluvas valdkonnas.

2. Eesti seisukoht

Arvestades, et tegemist on laiaulatuslikku mõju omava kohtuasjaga, millega komisjon soovib oma pädevust karistusõiguslike meetmete vastuvõtmisel laiendada, sekkusid Eesti ja veel 19 liikmesriiki kõnealuses kohtuasjas nõukogu poolel. Nõukogu poolel sekkunud liikmesriigid leidsid, et karistusõigus peaks kuuluma liikmesriikide ainupädevusse ja olema seega reguleeritud EL lepingu raames. Eesti (ja ka teiste menetlusse astunud liikmesriikide) seisukoht oli, et varasemat EK praktikat keskkonnavaldkonna karistusõigusliku reguleerimise osas tuleks tõlgendada kitsendavalt üksnes keskkonnapoliitikat hõlmavana. Samuti kuulub liikmesriikide pädevusse karistuste liigi ja raskuse kehtestamine.

3. Menetluse seis: EK otsus

EK nõustus oma 23.10.2007 otsuses osaliselt liikmesriikide esitatud seisukohaga, et karistusõiguses reguleeritud karistuse liigi ja raskuse kindlaksmääramist tuleks tõepoolest reguleerida EL lepinguga. Samas tühistas EK siiski raamotsuse tervikuna, sest osad raamotsuse sätted oleks saanud ja seetõttu ka pidanud vastu võetama asutamislepingu alusel – s.t. et need on ühenduse pädevuses.

6) C-54/08 Euroopa Ühenduste Komisjon versus Saksamaa Liitvabariik

1. Vaidluse asjaolud

Komisjon on esitanud rikkumismenetluste raames hagi Saksamaa vastu, leides muuhulgas, et notarid ei ole avaliku võimu teostajad, mistõttu ei saa neile kohaldada asutamislepingus sätestatud erandit. Erand sätestab, et asutamislepingus sätestatud nelja põhivabaduse (kaupade, teenuste ja isikute vaba liikumine ning asutamisvabadus) tagamise põhimõtteid ei kohaldata liikmesriigi nende tegevuste puhul, mis on kas või ajutiselt seotud avaliku võimu teostamisega.

2. Eesti seisukoht

Eesti huvi on, et notari institutsioon jääks asutamislepingu kohaldamisalast välja ja et notaritele kehtivaid kvalifikatsiooni nõudeid ning organisatsioonilist korraldust oleks võimalik igal liikmesriigil korraldada suveräänselt. Eesti astus menetlusse Saksamaa toetuseks.

Eesti esitas EK-le järgmise seisukoha: EK praktika toetab arvamust, et notarite kutsetegevus jääb asutamislepingu artikli 45 kohaldamisalasse. EK on lähtunud avalikku võimu käsitlevates

kohtuasjades eelkõige vaidluse all oleva tegevuse iseloomust ja on leidnud, et tegevus peab olema siduva mõjuga ning ei tohi olla ainuüksi ettevalmistava või tehnilise iseloomuga, samuti ei tohi olla tegemist pelgalt juhusliku tegevusega. Notarite roll Eesti õigussüsteemis on sarnane kohtuniku rolliga ning sisuliselt võib notarit pidada kohtueelseks õiguskaitseorganiks. Notarite ametitegevus ei ole pelgalt ettevalmistav tegevus, vaid notariaalsed dokumendid ning kanded on siduva iseloomuga nii isikutele kui ka täitevorganitele.

3. Menetluse seis

Eesti esitas EK-le seisukoha 19.11.2008. Lisaks Eestile sekkusid Saksamaa poolel veel 10 liikmesriiki. Ühendkuningriik sekkus komisjoni toetuseks. Suulise istungi aega ei ole EK veel määranud.

II EELOTSUSEMENETLUSED, KUS EESTI ON SEISUKOHA ESITANUD

1. Eelotsusemenetluse iseloom

Eelotsusemenetlust (asutamislepingu artikkel 234 alusel) võib pidada üheks olulisemaks menetluseks EK-s. Suurema osa EK-sse jõudnud menetlustest (265 menetlust 580st aastal 2007) moodustavad just eelotsusemenetlused.

Eelotsusemenetluse eesmärgiks on tagada ühenduse õiguse ühtne tõlgendamine EK ja riigisiseste kohtute koostöös. Selleks on liikmesriigi kohtul, juhul kui ta kahtleb EL õigusakti tõlgendamises või kehtivuses, õigus ja teatud juhtudel ka kohustus pöörduda tõusetunud küsimustega EK poole. Pärast EK otsust kohaldab riigisisene kohus seda vastava vaidluse lahendamiseks.

Eelotsuse menetluses peatab liikmesriigi kohus riigisisese menetluse eelotsuse küsimus(t)ele vastuse saamise ajaks. EK edastab eelotsuse taotluse kõigile liikmesriikidele, kellel on kahe kuu jooksul võimalus esitada eelotsusetaotluses püstitatud küsimus(t)e kohta oma seisukohad. On tavaks, et igas eelotsuse menetluses esitab seisukoha ka komisjon. Hiljem edastatakse kõigile liikmesriikidele nii seisukohtade esitamist vajalikuks pidanud teiste liikmesriikide ja institutsioonide kirjalikud seisukohad. Liikmesriikidel on võimalik oma seisukoht esitada ka suulisel menetlusel.

1.1. Menetluse olulisus

Eelotsuse menetluse raames tehtud EK lahendid on jõuliselt kujundanud EL õiguse arengut, täiendades intensiivselt nii aluslepinguid kui ka sekundaarõigust, luues uusi õiguspõhimõtteid ja laiendades EL õiguse rakenduspraktikat. Erialakirjanduses peetakse seetõttu just EK integratsiooniprotsessi üheks olulisemaks mootoriks, mistõttu peetakse EK ka poliitiliseks institutsiooniks. EK tegevuse poliitilist iseloomu illustreerivad näited ühenduse õiguse ülimumuslikkuse põhimõtte loomisest, põhiõiguste integreerimisest ühenduse õiguskorda ja ühenduse õiguse vahetu kohaldatavuse põhimõtte loomisest. Tähelepanuvääriv, kuid Eesti õiguskorrale võõras on see, et kõik eelloetletud põhimõtted löi kohus vaatamata kirjaliku õiguse puudumisele. Selles väljendub EL õiguse pretsedentlik iseloom.

Seega erineb EK kohtumenetluse iseloom ja mõju ulatus oluliselt Eestis kehtivast kohtusüsteemist. EK ei ole pelgalt kirjapandud õiguse tõlgendaja, vaid tal on ka oluline roll EL õiguse loomisel ja pretsedendiõiguse arendamisel. Tuleb silmas pidada, et EK tegevus on õigusloomelise iseloomuga. EK on sageli foorumiks, kus jätkub liikmesriikide vaheline dialoog ja debatt õigusakti mõtte ja täpse sisu üle. Seega on seisukoha esitamine menetluses liikmesriigi jaoks oluline vahend oma huvide kaitsmiseks.

Eelotsuse tulemusel tehtud õiguse tõlgendamist puudutav lahend on formaal-juriidiliselt siduv vaid eelotsust küsinud kohtule. Silmas pidades EK lahendite pretsedentlikku iseloomu, on kohtu antava tõlgendusega sisuliselt seotud kõik liikmesriigid. Seega on eelotsuse menetluse näol liikmesriikide valitsuste käes oluline vahend mõjutada EL poliitika kujundamist, tagades seeläbi oma huvide kaitse.

1.2. Eesti praktika

Eesti on siia maani esitanud seisukohad kolmeteistkümnes menetluses. Neist neljal juhul oli tegemist menetlustega, mis said alguse Eesti kohtutest (ühel juhul on eelotsusetaotluse esitanud Riigikohus, kolmel korral Tallinna Halduskohus). Liikmesriigi valitsus esitab reeglina EK-le oma seisukoha, kui eelotsust küsivaks kohtuks on liikmesriigi enda kohus. Seda eelkõige seetõttu, et EK otsustab selles vaidluses ühenduse õiguse kohaldamise üle just antud liikmesriigis.

Järgnevalt käsitletakse kokkuvõtvalt nelja kohtuasja, kus eelotsust on küsinud Eesti kohus. Seejärel tutvustatakse teiste liikmesriikide kohtute algatatud eelotsuse menetlusi, kus Eesti on pidanud vajalikuks oma seisukohad esitada.

2. Ülevaade eelotsusemenetlustest, mille on algatanud Eesti kohtud (neli kohtuasja)

1) C-241/07 Otsa Talu (põllumajandustoetused)

1. Vaidluse asjaolud

Pärast ühinemist EL-iga avanes Eesti põllumajandustootjatel võimalus taotleda EL ühise põllumajanduspoliitikaga kaasnevaid toetusi keskkonnasõbraliku tootmise eest. 2004. aastal rakendati põllumajanduslikku keskkonnatoetust kohustusega maksta 2004. aastal ja neljal järgneval aastal toetust umbes 310 miljonit krooni aastas. Valdav osa 2004. aastal esitatud taotlustest otsustati rahuldada. Peale taotluste rahuldamist selgus, et keskkonnasõbraliku tootmise toetuse rahastamiseks ettenähtud vahenditest ei piisa uute taotluste vastuvõtmiseks 2005.–2006. aastal. Põllumajandusminister andis sel põhjusel välja määruse, millega taotlejate ringi kitsendati selliselt, et taotluse võisid esitada vaid need, kellele oli varem toetus määratud.

JK Otsa Talu OÜ (AS Agrofarmi õigusjärglane) oli seisukohal, et selline määrus on vastuolus ühenduse õigusega. Otsa Talu tõlgendab ühenduse õigust (määrus nr 1257/1999) nii, et selle kohaselt peaks toetusi määrama igal aastal ka uutele taotlejatele. Lisaks leiab Otsa Talu, et

olukorras, kus eelarvevahendeid napib, oleks pidanud vähendatama kõikide toetusi proportsionaalselt.

Riigikohus esitas 14.05.2007 EK-le eelotsusetaotluse küsimustega selle kohta, kas EL määrusega nr 1257/1999 on vastavuses keskkonnasõbraliku tootmise eest makstava põllumajandusliku keskkonnatoetuse taotlusele esitatavate nõuete muutmine toetusperioodi kestel selliselt, et varasemaga võrreldes on piiratud nõuetele vastavate subjektide ringi.

2. Eesti seisukoht

Eesti seisukoha esitamine oli oluline, sest EK otsustab selles vaidluses põllumajandustoetuste jagamise põhimõtete üle Eestis.

Kuigi Riigikohus avaldas eelotsusetaotluses arvamust, et selline subjektide ringi piiramine ei pruugi olla õiguspärane, leidis Eesti valitsus, et antud juhul oli see igati õigustatud. Määrusest tulenev iga-aastane toetuse andmine ei tähenda seda, et igal aastal peab saama toetust taotleda, vaid see tähendab seda, et mitmeaastase kohustuse võtnud tootjatele makstakse toetust igal aastal. Lisaks leidis ta, et toetussummade proportsionaalne vähendamine oleks viinud selleni, et Eesti oleks pidanud rikkuma oma „lepingulist” kohustust eelnevalt toetuse saanud tootjate ees, kellele ei oleks saanud kogu oodatavat summat välja maksta.

3. Menetluse seis: kohtujuristi ettepanek

Seisukohad esitasid ka Poola ja Kreeka valitsused. Kohtujurist nõustus oma 28.10.2008 ettepanekus Eesti esitatud seisukohtade ja argumentidega. Kohtujuristi kui sõltumatu institutsiooni nõuandev ettepanek ei ole kohtule siduv.

2) C- 560/07 Balbiino (üleliigne laovaru)

1. Vaidluse asjaolud

EL kehtestas uutele liikmesriikidele põllumajanduse ühist turukorraldust käsitlevad üleminekumeetmed, et vältida ühisturгу mõjutavate kaubandushäirete ohtu, mis tulenes kümne uue riigi ühinemisest EL-iga 1.05.2004. Üleminekumeetmed on kehtestatud Euroopa Komisjoni määrustega nr 1972/2003/EÜ ja 60/2004/EÜ. Määrused sätestavad liikmesriigi kohustuse nõuda ettevõtjatelt tasu üleliigsete laovarude eest.

Vaidluse esemeks on AS Balbiino taotlus tühistada talle põllumajandusministri poolt määratud üleliigne laovaru tasu. AS Balbiino on kahtluse alla seadnud üleliigse laovarutasu seaduse (edaspidi: ÜLTS) vastavuse EL määrustele, aga ka kooskõla Riigikohtu varasema otsusega sarnases küsimuses³. Tegemist on nn „suhkrutrahvi” vaidluse riigisisese jätkumisega, kus Eesti riigil lasub kohustus nõuda tasu üleliigseid varusid kogunud ettevõtjatelt.

Tallinna Halduskohus esitas 28.11.2007 EK-le kuus küsimust komisjoni eelpool mainitud määruste tõlgendamise kohta. Eelotsusetaotluse esitanud kohus soovib teada, kuivõrd on ÜLTS vastavuses EL õigusega.

---

³ Riigikohtu 5. oktoobri 2006. aasta otsus nr 3-3-1-33-06.

2. Eesti seisukoht

Eesti seisukoha esitamine oli oluline, sest vaidluse tulemus mõjutab riigi võimalust ettevõtjatelt üleliigset laovaru tasu sisse nõuda.

Eesti seisukoht on järgmine: nii ÜLTS kui ka selle alusel ettevõtjatelt üleliigse laovaru tasu nõudmise meetodika vastab EL õigusele. Ettevõtja ühinemisele eelnevate aastate varude keskmise suurendamine kordajaga 1,2 on komisjoni määrusega kooskõlas – selle rakendamise eesmärk oli vähendada kõigi käitlejate üleliigse laovaru suurust nii, et tagatud oleks majanduskasvu arvestamine käitleja tegevuse suhtes. Ka Tallinna Halduskohtu esitatud teistele küsimustele vastates leidis Eesti, et ÜLTS on õiguspärane ja vastab ühenduse õigusele.

3. Menetluse seis: kohtujuristi ettepanek

Oma arvamuse esitas lisaks Eestile ka Leedu. Komisjon esitas seisukoha, mille järgi kordaja 1,2 kasutamine üleliigse laovaru tuvastamisel kitsendab põhjendamatult ja ebaproportsionaalselt määruse kohaldamisala. Suulisel istungil möönis komisjon aga kordaja 1,2 võimalikku õiguspärasust. Leedu valitsus nõustus Eesti seisukohtadega. EK suuline istung toimus 18.12.2008. Kohtujurist jõudis oma 17.02.2009 ettepanekus kõigis eelotsuse küsimustes Eestiga samale tulemusele, leides, et üleliigsete laovarude arvestamise meetod on ühenduse õigusega kooskõlas. Kohtujuristi kui sõltumatu institutsiooni nõuandev ettepanek ei ole Euroopa Kohtule siduv.

3) C-56/08 Pärlitigu (klassifitseerimine)

1. Vaidluse asjaolud

Eesti äriühing OÜ Pärlitigu importis Norrast tehistingimustes kasvatatud Atlandi väärislõhe kalaselgroogusid ja deklareeris seda toodet kui inimtoiduks mittekõlblikku. Maksuhaldur asus seisukohale, et tegemist on inimtoiduks kõlbliku tootega, millest tulenevalt määrati kaubale uus kaubakood, mis aga tingis täiendavate maksude tasumise kohustuse.

Tallinna Halduskohus esitas 16.01.2008 EK-le eelotsuse taotluse EL Nõukogu tariifi- ja statistikanomenklatuuri ning ühise tollitariifistiku⁴ tõlgendamise kohta. Täpsemalt soovib Tallinna Halduskohus teada, millise kaubakoodi alla tuleb klassifitseerida tehistingimustes kasvatatud Atlandi väärislõhe külmutatud selgroog.

2. Eesti seisukoht

Eesti seisukoha esitamine on oluline, sest EK otsustab selles vaidluses ühenduse õiguse kohaldamise üle Eestis.

Eesti väljendas kirjalikes seisukohtades arvamust, et kala selgroog on inimtoiduks kõlblik toode. See järeldus on tuletatav kombineeritud nomenklatuuri üldreeglitest ning ühise tollitariifistiku I lisas esitatud kombineeritud nomenklatuuri selgitavatest märkustest.

3. Menetluse seis

Suuline istung toimus 12.02.2009.

4) C-140/08 Rakvere Lihakombinaat (klassifitseerimine ja üleliigne laovaru)

---

⁴ määrus (EMÜ) nr 2658/87 I lisas esitatud kombineeritud nomenklatuur.

1. Vaidluse asjaolud

Eelkäsitletud Balbiino kohtuvaidlusega sarnaselt on ka käesoleva vaidluse esemeks AS-i Rakvere Lihakombinaat taotlus tühistada talle põllumajandusministri ning Maksu- ja Tolliameti poolt määratud üleliigne laovaru tasu. Lisaks samadele õigusküsimustele, mis on vaidluse all Balbiino asjas, tõstas ettevõtte küsimuse ka lihamassi klassifitseerimisest.

Tallinna Halduskohus esitas 19.03.2008 EK-le eelotsuse küsimuse, kuidas klassifitseerida külmutatud kana mehaanilisel konditustamisel saadavat lihamassi – kas rupsi või kanatükkidena. Selle küsimuse vastusest sõltub, kas toodet saab lugeda üleliigse laovaru hulka kuuluvaks või ei.

2. Eesti seisukoht

Eesti seisukoha esitamine oli oluline, sest vaidluse tulemus mõjutab riigi võimalust ettevõtjalt üleliigset laovaru tasu sisse nõuda.

Eesti leidis, et külmutatud kanaliha liigitatakse nii kombineeritud nomenklatuuris sätestatud klassifitseerimise üldreeglite kui ka neid täiendavatest harmoneeritud süsteemi selgitavate märkuste kohaselt rubriiki „kana külmutatud tükid ilma kontideta” ning seetõttu kuulub maksustamisele üleliigse laovaru tasuga. Muudes küsimustes jäi Eesti Balbiino kohtuasjas väljendatud seisukohtade juurde: ÜLTS on ühenduse õigusega kooskõlas.

3. Menetluse seis

Eesti on kirjalikud seisukohad esitanud ning järgmise menetlusetapina edastab EK kohtukantselei liikmesriikidele seisukohtade esitamist vajalikuks pidanud teiste liikmeriikide ja/või EL institutsioonide seisukohad. Liikmesriigil on võimalus esitada põhjendatud taotlus suulise istungi korraldamiseks.

3. Eelotsuse küsimused teiste liikmesriikide kohtutelt (üheksa kohtuasja)

1) C-341/05 Laval un Partneri (ametiühingute tegevusvabadus)

1. Vaidluse asjaolud

Läti ehitusettevõtja (Laval), kes tegutses Rootsis, keeldus Rootsi ehitussektori töötajate ametiühinguga sõlmimast kollektiivlepingut. Sooviga sundida ettevõtjat siiski kollektiivlepingut sõlmima, alustas ametiühing ehitusplatside blokeerimist, takistades Lavalit tööd. Pärast seda, kui kollektiivne streigitegevus oli mõnda aega kestnud, oli Laval sunnitud oma tegevuse Rootsis lõpetama ja sealt pankrotistumise tõttu lahkuma.

Laval esitas ametiühingute tegevuse peale hagi Rootsi töökohtusse, mis omakorda esitas EK-le eelotsuse küsimuse töötajate lähetamise direktiivi (direktiiv 96/71/EÜ) ja teenuste vaba liikumise põhimõtte tõlgendamise kohta.

2. Eesti seisukoht

Eesti arvamuse esitamine EK-le oli oluline, sest küsimus puudutas takistuste seadmist ühele EÜ asutamislepinguga tagatud põhivabadusele (teenuste osutamise vabadus) - EL ühisturu tõketeta toimimine on üheks Eesti poliitiliseks prioriteediks. Samuti on mitme Eesti ettevõtte teenuseosutamine nii Rootsis kui ka Taanis olnud takistatud sarnaselt käesoleva vaidluse asjaoludega.

Eesti rõhutas oma seisukohtades järgmist: ametiühingute streigiõigus ei ole absoluutne õigus, vaid seda tuleb muuhulgas vaadelda teenuse osutamise vabaduse sätete valguses. Rootsi süsteem ei taga võrdset kohtlemist välismaistele ja Rootsi teenuseosutajatele, mistõttu riivab see teenuste vaba liikumise põhimõtet. Sellist riivet ei saa käesoleval juhul õigustada põhiõiguste kaitse (streigiõigus) ega ülekaaluka avaliku huviga (töötajate kaitse).

3. Menetluse seis: EK otsus

Kokku esitasid oma arvamuse 14 EL liikmesriiki, samuti Island, Norra ning EFTA Järelevalveamet (*EFTA Surveillance Authority*). Selgelt eristus 2004. aastal EL-iga liitunud liikmesriikide seisukoht teiste liikmete arvamusest. Kui kauem EL liikmeks olnud riigid toetasid Rootsi süsteemi ning ametiühingute õigust nõuda välismaiselt teenuse osutajalt boikotiga Rootsi kollektiivlepingu sõlmimist, siis äsja liitunud riigid rõhutasid pigem teenuste vaba liikumise ning võrdse kohtlemise põhimõtete rikkumist.

EK leidis oma 18.12.2007. aasta otsuses sarnaselt Eesti esitatud seisukohtadega, et ametiühingute streigiõigus ei ole absoluutne õigus ning Rootsi ametiühingute kollektiivne tegevus riivas teenuste osutamise vabadust. Sellist riivet ei saa õigustada töötajate kaitsmise ülekaaluka üldise huviga, sest Rootsi siseriiklik süsteem tõi kaasa selle, et teisest liikmesriigist pärit teenuseid osutava ettevõtja jaoks oli praktikas võimatu või ülemäära raske teha kindlaks neid kohustusi, mida ta peab Rootsis kehtiva kollektiivlepinguga seoses järgima.

2) C-438/05 Viking Line ABP (ametiühingute tegevusvabadus)

1. Vaidluse asjaolud

Viking Line ABP soovis registreerida oma kahjumit tootvat reisilaeva „Rosella” ümber Eesti lipu alla ja sõlmida kollektiivlepingu Eesti ametiühinguga ning palgata laevale kas Eesti või Eesti/Soome segameeskonna. Soome ametiühing teavitas seepeale Rahvusvahelist Transporditöötajate Föderatsiooni (RTF) Viking Line ABP plaanidest „Rosella” ümber registreerida, viidates, et laeva kasusaav omanik jääb Soome ning tegelik kontroll Soome ettevõtjale. Selle tulemusena saatis RTF oma liikmetele ringkirja, milles ta palus nendel hoiduda läbirääkimistest Viking Line ABP-ga, takistades seega viimase otsust suhtlemist Eesti ametiühinguga.

Viking esitas hagi Ühendkuningriigi kaubanduskohtusse, leides, et ametiühingute selline kollektiivne tegevus, mis muudab mõttetuks laeva ümberregistreerimise teise liikmesriiki, rikub tema asutamisevabadust ja teenuste vaba liikumise vabadust EL-is. Ühendkuningriigi kohus esitas eelotsuse taotluse, milles sarnaselt Laval kohtuasjaga püstitati küsimus ametiühingute tegevuse kooskõlast EL ühisturu põhivabadustega.

2. Eesti seisukoht

Eesti arvamuse esitamine EK-le oli oluline, kuna küsimus puudutas, nii nagu Laval kohtuasjas, takistuste seadmist ühele EÜ asutamislepinguga sätestatud põhivabadusele. Samuti oli selle vaidluse puhul oluliseks asjaolu, et põhimenetluses oli Ühendkuningriigi kohtutes hagejaks Viking Line ABP kõrval ka Eestis registreeritud äriühing Viking Line Eesti OÜ ning vaidluse tulemusel takistati asutamisevabaduse teostamist Eestis.

Eesti seisukoht oli järgmine: ettevõtja vastu suunatud kollektiivne tegevus, nagu antud kohtuasjas, riivab EÜ asutamisevabadust. Sellist piirangut ei saa käesolevas asjas õigustada. Kuigi ametiühingud toovad oma eesmärgina nii Soome kui ka Eesti meremeeste õiguste kaitse, tuleb nende tegevuse tegelikku mõju hinnates arvestada, et Soome palgatingimuste nõue Eesti lipu all sõitval laeval muudaks ümberregistreerimise mõttetuks.

3. Menetluse seis: EK otsus

Lisaks Eestile ja Ühendkuningriigile esitasid oma arvamuse veel 12 liikmesriiki. Sarnaselt Laval kohtuasjaga jagunesid seisukohad laias laastus kaheks.

EK leidis oma 11.12.2007. aasta otsuses, sarnaselt Eesti seisukohtades esitatuga, et ametiühingute tegevus ettevõtjate vastu võib piirata asutamisevabaduse teostamist, kui see tegevus paneb ettevõtja loobuma selle vabaduse kasutamisest. EK leidis sarnaselt Laval otsuses väljendatuga, et kuigi streigiõigust tuleb tunnustada kui põhiõigust, mis on lahutamatu osa ühenduse õiguse üldpõhimõtetest, võib selle kasutamisele seada piiranguid. Piirangut võib põhimõtteliselt õigustada ülekaalukas avalik huvi, nagu töötajate kaitsmine. Õigustatud töötajate kaitsmise eesmärk on näiteks see, kui töökohad või töötingimused olid ohus või tõsise surve all. EK jättis eelotsusetaotluse esitanud Ühendkuningriigi kohtu kontrollida ning otsustada, kas eesmärgid, mida ametiühingud püüdsid oma kollektiivse tegevusega saavutada, puudutasid õigustatult töötajate kaitsmist.

3) C-161/06 Skoma-Lux (EL õigusakti avaldamine)

1. Vaidluse asjaolud

Tšehhi riigisisises menetluses oli hagejaks veiniimportöör ja -edasimüüja (Skoma-Lux), keda trahviti kaupade tariifimäärade osas ebakorrekse info esitamise eest. Tolliameti arvates rikkus Skoma-Lux nii Tšehhi kui Euroopa Ühenduse tollikoodeksit. Ettevõtte kaebas tolliameti otsuse peale, leides, et ühenduse õigusaktid, mille põhjal trahv määrati, ei olnud tšehhi keeles korrektselt avaldatud. Ettevõtja väitis, et tema suhtes ei saa korrektselt avaldamata sätteid kohaldada.

Tšehhi kohus tõstas eelotsuse taotluses küsimuse, kas EL õigusaktid, mis ei olnud liitumise hetkeks avaldatud EL Teataja eriväljaandes, on üksikisikute suhtes kohaldatavad.

2. Eesti seisukoht

Sarnases olukorras olid peaaegu kõik 1.05.2004. aastal ühinenud liikmesriigid (v.a Küpros), mistõttu oli otstarbekas, et ka Eesti esitab vaidluses oma arvamuse. Oluliseks oli Eesti seisukoha

esitamisel ka see, et Riigikohtu halduskolleegium⁵ oli varem väljendanud arvamust, et asjaolu, kas tolliformaalsuste läbiviimise ajaks olid vajalikud EL õigusaktid eesti keeles kättesaadavad või mitte, ei oma tähtsust, kui isik tegutses professionaalse tollimaakleri kaudu. Kuigi selline Riigikohtu tõlgendus ei ole eelotsuse menetluses arvamuse avaldamisel siduv, oli otsuses väljendatu kooskõlas ka valitsuse seisukohaga, mistõttu oli otstarbekas Eesti seisukohtades lähtuda Riigikohtu otsusest.

Eesti esitas järgmise seisukoha: arvestades liitumisprotsessi erandlikkust ja seda, et õigusaktid olid internetis kättesaadavad, saab piisavalt teavitatud ühiskonnagrupidelt nagu näiteks oma igapäevases kutsetegevuses EL normidega kokkupuutuvatelt isikutelt eeldada EL õigusega kursisolekut. Seega võib liikmesriik kohaldada sellise isiku vastu määrust, mis kohaldamise hetkel ei olnud korrektselt avaldatud.

3. Menetluse seis: EK otsus

Seisukohad esitasid lisaks Eestile ka Tšehhile, Läti ja Poola. EK leidis 22.05.2008. aasta otsuses vastupidiselt Riigikohtule ja Eesti seisukohtadele, et EL õigusaktid ei ole kohaldatavad üksikisikute suhtes, kui neid õigusakte ei ole avaldatud EL Teatajas selle liikmesriigi keeles, ja seda isegi siis, kui need isikud oleksid saanud tutvuda nende õigusnormidega muude vahendite abil. Kuigi ühenduse õigusaktid on tõepoolest internetis kättesaadavad ning üksikisikud tutvuvad nendega üha sagedamini interneti vahendusel, ei ole nende õigusaktide selline kättesaadavaks tegemine samaväärne nõuetekohase avaldamisega Euroopa Liidu Teatajas.

4) C-308/06 Intertanko jt (merereostus)

1. Vaidluse asjaolud

Rahvusvahelise meretranspordi olulisemad ühendused vaidlustasid merereostuse tekitamise eest karistamise direktiivi 2005/35/EÜ kooskõla rahvusvahelise õigusega. Täpsemalt oli vaidluse all direktiivi vastavus ÜRO mereõiguse konventsioonile, millega on liitunud ka Euroopa Ühendus, ja rahvusvahelisele konventsioonile merereostuse vältimise kohta laevadelt (nn MARPOL konventsioon). Viimasega pole ühendus liitunud. ÜRO konventsiooni sätted moodustavad ühenduse õiguskorra lahutamatu osa, mis tähendab, et ühenduse õigus peab olema selle rahvusvahelise õigusega kooskõlas. Mereettevõtjad vaidlustasid direktiivi vastavuse rahvusvahelisele õigusele, leides, et direktiiv on sellega vastuolus.

2. Eesti seisukoht

Eesti otsustas esitada eelotsuse menetluses seisukoha, sest rannikuriigina on Eestile oluline Läänemere merekeskkonna kõrge kaitstuse tase. Oma seisukohad esitasid lisaks Eestile veel üheksa liikmesriiki, Euroopa Parlament, nõukogu ja komisjon.

Eesti seisukoht oli, et direktiiv võib teatud osas ette näha rangema regulatsiooni kui rahvusvaheline õigus. Seetõttu on direktiivis 2005/35/EÜ sisalduvad sätted vähemalt liikmesriigi territoriaalmerd puudutavas osas kooskõlas rahvusvaheliselt kehtestatud standardite ja normidega, mis tulenevad ÜRO mereõiguse konventsioonist ja MARPOL-ist.

---

⁵ Riigikohtu halduskolleegiumi 10. mai 2006. aasta otsus nr 3-3-1-66-05.

3. Menetluse seis: EK otsus

Seisukohad esitasid lisaks Eestile veel Ühendkuningriik, Taani, Kreeka, Malta, Küpros, Rootsi, Hispaania, Prantsusmaa ja Itaalia. Samuti Euroopa Parlament ja Euroopa Liidu Nõukogu. EK, erinevalt kohtujuristist, ei pidanud oma 3.06.2008. aasta otsuses võimalikuks anda hinnangut direktiivi sisule ning selle vastavusele rahvusvahelisele õigusele.

EK leidis, et tal puudub käesoleval juhul pädevus hinnata direktiivi vastavust ülaltoodud rahvusvahelistele konventsioonidele. EK leidis, et tal puudub pädevus hinnata direktiivi vastavust MARPOL konventsioonile, sest MARPOL on küll siduv liikmesriikidele, kuid mitte ühendusele.

ÜRO mereõiguse konventsiooni osas nentis EK napoliselt, et konventsioon ei ole üksikisikute suhtes vahetult kohaldatav, mistõttu ei pidanud EK vajalikuks seda küsimust analüüsida.

5) C-73/07 Satakunnan Markkinapörssi Oy (andmekaitse)

1. Vaidluse asjaolud

Satakunnan Markkinapörssi Oy kogus edasiseks kasutamiseks üksikisikute maksuandmeid. Neid andmeid kasutades avalikustas ettevõtja iga-aastaselt ajalehes loetelu, mis sisaldas maksuteavet ligikaudu 1,2 miljoni füüsilise isiku kohta. Direktiiv 95/46/EÜ (nn andmekaitse direktiiv) sätestab erandi, mis võimaldab liikmesriikidel direktiivi sätetest kõrvale kalduda, kui isikuandmeid töödeldakse ainult ajakirjanduse jaoks või kunstilise või kirjandusliku eneseväljenduse huvides. Vaidluse keskmeks oli selle erandi rakendamise ulatuse määramine.

Soome andmekaitseinspektor uuris Satakunnan Markkinapörssi Oy tegevust ning palus andmekaitsekomisjonil see keelata. Soome kohus esitas EK-le eelotsuse taotluse küsimused andmekaitse direktiivi kohaldamise kohta. Keskseks probleemiks oli küsimus, kas direktiivis sätestatud erand võimaldab loeteluna avaldada Soome kodanike maksuandmeid.

2. Eesti seisukoht

Eesti arvamus esitamise asjaomasel kaasuses tingis see, et Eestil on selles valdkonnas läbi viidud seaduse reform, mille käigus taastati isikuandmete kaitse seaduse kohaldatavus varasemalt avaldatud andmetele. Tegemist oli isikuandmete kaitse edasist praktikat Eestis mõjutada võiva kohtuasjaga.

Eesti esitas järgmise seisukoha: õige ei ole sellise üldise erandi kehtestamine, mille kohaselt teatud andmed väljuvad isikuandmete kaitse regulatsiooni alt. Üksikisikule antavat kaitset ei tohiks vähendada üksnes asjaolu, et andmed on esmalt avaldatud seaduse alusel ning seejärel on andmeid töödeldud ajakirjanduslikul eesmärgil, kuna edasine andmete töötlemine ja avaldamine eesmärk võib algsest erineda, tuues omakorda kaasa erineva ulatusega üksikisikute õiguste riive.

3. Menetluse seis: EK otsus

Lisaks Eestile esitasid selles kohtuasjas oma seisukohad veel Rootsi, Soome, ja Portugal. EK 16.12.2008 otsus ühtis suures osas Eesti esitatud seisukohaga. EK leidis sarnaselt Eestile, et vaidlusalused toimingud kuuluvad kõik direktiivis sätestatud mõiste „isikuandmete töötlemine” alla ja kui direktiivi kohaldamisel tehtaks üldine erand avaldatud teabe osas, kaotaks direktiiv suuresti oma mõtte.

6) C-135/08 Rottmann (EL kodakondsus)

1. Vaidluse asjaolud

Endine Austria kodanik (Rottmann) sai valedokumentide esitamisega Saksa kodakondsuse. Pärast pettuse tuvastamist võttis Saksamaa temalt kodakondsuse ära. Kuivõrd Rottmann kaotas automaatselt Saksa kodakondsuse saamisega Austria kodakondsuse, jäi ta nüüd kodakondsuseta. Rottmann vaidlustas Saksa kohtus kodakondsuseta isikuks muutumise õiguspärasuse, väites, et lisaks Saksa ja Austria kodakondsuse kaotamisele kaotas ta ka EL kodakondsuse ja sellega seonduvad õigused, mistõttu rikub selline olukord EL õigust. Saksamaa kohus algatas eelotsuse menetluse, esitades EK-le küsimused EL kodakondsusega seotud õiguste ja liikmesriigi kodakondsusõiguse vahelise seose kohta.

2. Eesti seisukoht

Eesti esitas menetluses oma märkused, sest oluline oli teha teatavaks seisukoht, et riigi kodakondsuspoliitika, eriti oma kodanikkonna määratlemise reeglid, on iga liikmesriigi poliitilise valiku küsimus.

Eesti esitas järgmise seisukoha: ühenduse õigus kohaldub liikmesriigi kodakondsuse äravõtmise ja andmise küsimustele piiratud. Seda kinnitab ka asutamislepingu artiklis 17 sätestatud EL kodakondsuse mõiste tõlgendus. Liidu kodakondsus on liikmesriigi kodakondsust täiendav seisund, millest tulenevatele õigustele juurdepääsu reguleerib vaid liikmesriigi õigus.

3. Menetluse seis

Eesti esitas menetluses kirjalikud seisukohad ning EK kohtukantselei on edastanud ka teiste liikmesriikide kirjalikud seisukohad. Lisaks Saksamaale ja Eestile on oma arvamuse esitanud veel Austria, Belgia, Läti, Poola ja Tšehhi. Suuline istung toimub 21.04.2009.

7) C-265/08 Federutility (maagaasi siseturg)

1. Vaidluse asjaolud

Vaidluse esemeks on erinevate gaasi müügiga tegelevate ettevõtete taotlus tühistada Itaalias kehtivad riigisisesed õigusnormid, mis annavad riigisisesele reguleerivale asutusele gaasi hinna reguleerimise pädevuse ka pärast turu liberaliseerimiseks ettenähtud tähtaega 1.07.2007. Itaalia kohus on EK-le esitanud eelotsusetaotluse maagaasi turu avamist käsitleva direktiivi 2003/55/EÜ tõlgendamise kohta.

2. Eesti seisukoht

Eelotsusetaotluses esitatud küsimus on Eesti jaoks oluline, kuna sarnaselt Itaaliaga kehtib siiani ka Eestis tururegulaatori kehtestatud kohustuslik gaasimüügi hinnaregulatsioon. Arvestades Eesti

gaasisektori eripäraga (mida iseloomustab tugev kontsentreeritus ning täielik sõltuvus Venemaa-poolsest gaasivarustusest), kus puuduvad sarnaselt Itaaliaga „tõhusa konkurentsi” tingimused, otsustas Eesti kohtuasjas arvamust avaldada ning esitas argumendid, mis toetaksid direktiivi tõlgendamist Eestile soodsas suunas.

Eesti esitas järgmise seisukoha: vaatamata direktiivi nõudele, mille kohaselt peavad liikmesriikide gaasiturud 1.07.2007 olema täielikult avatud ning kõiki tarbijaid tuleb käsitleda vabatarbijatena (s.t neil on õigus vabalt osta gaasi enda valitud tarnijalt), on hinnaregulatsioon teatud juhtudel ka avatud turul võimalik ja vajalik. Hinnaregulatsioon on võimalik avalike teenuste osutamise kohustuse raames ning see ei ole vastuolus turu täieliku avamisega tingimusel, et turu avamise ja asutamislepingus sätestatud nõuded on täidetud. Lisaks leiab Eesti, et hinnaregulatsioon on vajalik tarbijate kaitseks.

3. Menetluse seis

Lisaks Eestile esitasid EK-le kirjaliku seisukoha veel Itaalia ja Poola. EK ei ole kohtuistungiga aega veel määranud.

8) C-359/08 Stichting Greenpeace Nederland (geneetiliselt muundatud organismid)

1. Vaidluse asjaolud

Madalmaad leiavad, et geneetiliselt muundatud organismide kasvatamise koha võib avalikustada üldiste andmete täpsusega. Selle on kahtluse alla seadnud keskkonnakaitse organisatsioon Greenpeace, nõudes geneetiliselt muundatud maisi kasvatamise koha avalikustamist katastriüksuse täpsusega. Madalmaade kohus on EK-le esitanud eelotsuse küsimused direktiivi 2001/18/EÜ tõlgendamise kohta, küsides, millise täpsusega tuleb üldsusele avalikustada geneetiliselt muundatud organismide kasvatamise koht.

2. Eesti seisukoht

Direktiiv 2001/18/EÜ ei täpsusta mõiste „keskkonda viimise koht” sisu ega ulatust. EL õigusaktide tõlgendamise üle otsustab lõplikult EK, mistõttu on tekkinud olukord, kus Eesti direktiivi ülevõttev seadus (geneetiliselt muundatud organismide keskkonda viimise seadus) võib minna vastuollu EK antava tõlgendusega.

Eesti esitas järgmise seisukoha: direktiiv 2001/18/EÜ jätab keskkonda viimise koha mõiste sisustamisel liikmesriigile diskretsiooni. Isikute informeerimine iga üksiku katse täpsest asukohast ei ole alati põhjendatud, mistõttu ei saa direktiivis sätestatud mõistele anda ühest tähendust. Otsus keskkonda viimise koha avalikustamise ulatuse kohta on liikmesriigi pädevuses.

3. Menetluse seis

Eesti on esitanud kirjalikud seisukohad ning järgmise menetlusetapina edastab EK kohtukantsile liikmesriikidele seisukohtade esitamist vajalikuks pidanud teiste liikmeriikide ja/või EL institutsioonide seisukohad. Liikmesriigil on võimalus esitada põhjendatud taotlus suulise istungi korraldamiseks.

9) C-440/08 Gielen (mitteresidentide soodsam maksustamine)

1. Vaidluse asjaolud

Mitteresidendist FIE (elukoht Saksamaal) vaidlustas Madalmaades maksuhalduri otsuse, mis ei lubanud temal teha oma tuludest mahaarvamisi. Kaebuse esitaja arvates peaks maksuhaldur arvestama ka tema Saksamaal ettevõtluseks kasutatud töötunde, mille tulemusena oleks tal õigus teha mahaarvamisi. Madalmaade kohus on esitanud eelotsuse küsimuse, leides, et olukord, mis lubab mitteresidendi puhul tundide kriteeriumi määramisel arvesse võtta üksnes Madalmaades töötatud tunnid, samas kui residendi puhul arvestatakse ka välismaal töötatud tunde, on diskrimineeriv ning piirab asutamisvabadust EÜ asutamislepingu artikli 43 tähenduses. Madalmaade kohus soovib EK-lt teada, kas nimetatud vastuolu kõrvaldab seadusest tulenev võimalus mitteresidendil valida, et teda koheldakse residentina.

2. Eesti seisukoht

Eelotsusetaotluses esitatud küsimus on Eesti jaoks oluline, kuna tegemist on laiema põhimõttelise laadi mitteresidentide maksustamist puudutava küsimusega. Eesti arvamus avaldamise tingis ka see, et Eesti tulumaksuseadus sisaldab sätteid, mis võiksid anda alust sarnase mitteresidentide maksustamist puudutava vaidluse tekkimisele Eestis.

Eesti esitas järgmise seisukoha: Madalmaade seadus ei piira EÜ asutamislepingus sätestatud asutamisvabaduse teostamist, sest see annab võimaluse residentide ja mitteresidentide võrdseks kohtlemiseks ning asjaomasel juhul loobus kaebuse esitaja sellest ise, soovides residentidest soodsamat kohtlemist.

3. Menetluse seis

Eesti on esitanud kirjalikud seisukohad ning järgmise menetlusetapina edastab EK kohtukantselei liikmesriikidele seisukohtade esitamist vajalikuks pidanud teiste liikmeriikide ja/või EL institutsioonide seisukohad. Liikmesriigil on võimalus esitada põhjendatud taotlus suulise istungi korraldamiseks.

III STATISTIKA

1.1. Menetlusi kokku EAK-s ja EK-s

	2004	2005	2006	2007	2008
Eelotsused	0	1	3	2	7
Otsesed kaebused	0	2	2	1	2
Menetlusse astumine	2	2	1	0	1
Kokku: 26	2	5	6	3	10

1.2. Eesti kohtute algatatud eelotsusemenetlused

Kohtuasja	Pooled	Menetluse staadium
-----------	--------	--------------------

number		
C-241/07	JK Otsa Talu (eelotsust taotlev kohus: Riigikohus, Eesti)	kohtujuristi arvamused 23.10.2008
C-560/07	Balbiino (eelotsust taotlev kohus: Tallinna Halduskohus, Eesti)	kohtujuristi arvamused 27.02.2009
C-56/08	Pärlitigu (eelotsust taotlev kohus: Tallinna Halduskohus, Eesti)	suuline istung toimunud 12.02.2009
C-140/08	Rakvere Lihakombinaat (eelotsust taotlev kohus: Tallinna Halduskohus, Eesti)	kirjalik menetlus lõppenud, Eesti taotles suulist istungit

1.3. Teiste liikmesriikide kohtute algatatud eelotsusemenetlused

Kohtuasja number	Pooled	Menetluse staadium
C-341/05	Laval un Partneri (eelotsust taotlev kohus: Rootsi)	kohtu otsus 18.12.2007
C-438/05	The International Transport Worker's Federation et The Finnish Seamen's Union (eelotsust taotlev kohus: Ühendkuningriik)	kohtu otsus 11.12.2007
C-161/06	Skoma-Lux (eelotsust taotlev kohus: Tšehhi)	kohtu otsus 11.12.2007
C-308/06	INTERTANKO jt v The Secretary of State for Transport (eelotsust taotlev kohus: Ühendkuningriik)	kohtu otsus 03.06.2008
C-73/07	Satakunnan Markkinapörssi et Satamedia (eelotsust taotlev kohus: Soome)	kohtu otsus 31.12.2008
C-135/08	Rottmann (eelotsust taotlev kohus: Saksamaa)	suuline istung 21.04.2009
C-265/08	Federutility e.a. (eelotsust taotlev kohus: Itaalia)	kirjalik menetlus
C-359/08	Stichting Greenpeace Nederland (eelotsust taotlev kohus: Madalmaad)	kirjalik menetlus
C-440/08	Gielen (eelotsust taotlev kohus: Madalmaad)	kirjalik menetlus

1.4. Otsesed hagid

Kohtuasja number	Pooled	Menetluse staadium
C-351/05	Euroopa Ühenduste Komisjon vs Eesti Vabariik	hagist loobutud 31.05.2006
T-324/05	Eesti Vabariik vs Euroopa Ühenduste Komisjon	kirjalik menetlus lõppenud, suuline istung 22.04.2009
C-178/06	Euroopa Ühenduste Komisjon vs Eesti Vabariik	hagist loobutud 21.03.2007
C-397/06	Euroopa Ühenduste Komisjon vs Eesti Vabariik	hagist loobutud 24.04.2007

	Vabariik	
T-263/07	Eesti Vabariik vs Euroopa Ühenduste Komisjon	kirjalik menetlus lõppenud, suuline istung 11.02.2009
C-68/08	Euroopa Ühenduste Komisjon vs Eesti Vabariik	hagist loobunud 16.10.2008
C-464/08	Euroopa Ühenduste Komisjon vs Eesti Vabariik	kirjalik menetlus lõppenud, Eesti taotles suulist istungit

1.5. Menetluse astumine ühe poole toetuseks

Kohtuasja number	Pooled	Menetluse staadium
C-413/04	Euroopa Parlament vs Euroopa Liidu Nõukogu	kohtu otsus 28.11.2006
C-414/04	Euroopa Parlament vs Euroopa Liidu Nõukogu	kohtu otsus 28.11.2006
C-440/05	Euroopa Ühenduste Komisjon vs EL Nõukogu	kohtu otsus 23.10.2007
T-127/05	Lootus Teine Osühing vs Euroopa Liidu Nõukogu	kohtu määrus 09.01.2007
T-316/05	Küprose Vabariik vs Euroopa Ühenduste Komisjon	kirjalik menetlus lõppenud, suuline istung 21.04.2009
C-54/08	Euroopa Ühenduste Komisjon vs Saksamaa Liitvabariik (notarite kodakondsusnõue)	kirjalik menetlus

1.6. Pooleliolevad menetlused

Kohtuasi	Pooled	Menetluse staadium
T-316/05	Küprose Vabariik vs Euroopa Ühenduste Komisjon	kirjalik menetlus lõppenud, suuline istung 21.04.2009
T-324/05	Eesti Vabariik vs Euroopa Ühenduste Komisjon	kirjalik menetlus lõppenud, suuline istung 22.04.2009
C-241/07	JK Otsa Talu (eelotsust taotleb kohus: Riigikohus, Eesti)	kohtujuristi arvamus 23.10.2008
C-560/07	Balbiino (eelotsust taotleb kohus: Tallinna Halduskohus, Eesti)	kohtujuristi arvamus 27.02.2009
T-263/07	Eesti Vabariik vs Euroopa Ühenduste Komisjon (kasvuhoonegaasid)	suuline istung toimus 11.02.2009
C-54/08	Euroopa Ühenduste komisjon vs Saksamaa Liitvabariik (notarite kodakondsusnõue)	kirjalik seisukoht 19.11.2008
C-56/08	Pärlitigu (eelotsust taotleb kohus: Tallinna Halduskohus, Eesti)	suuline istung toimus 12.02.2009
C-135/08	Rottmann (eelotsust taotleb kohus: Saksamaa)	kirjalik menetlus lõppenud, suuline istung

		21.04.2009
C-140/08	Rakvere Lihakombinaat (eelotsust taotlev kohus: Tallinna Halduskohus, Eesti)	kirjalik menetlus lõppenud, Eesti taotles suulist istungit
C-265/08	Federutility e.a. (eelotsust taotlev kohus: Itaalia)	kirjalik menetlus
C-359/08	Stichting Greenpeace Nederland (eelotsust taotlev kohus: Madalmaad)	kirjalik menetlus
C-440/08	Gielen (eelotsust taotlev kohus: Madalmaad)	kirjalik menetlus
C-464/08	Euroopa Ühenduste Komisjon vs Eesti Vabariik (rikkumismenetlus nr 2007/0898, sadamate turvalisus)	kirjalik menetlus lõppenud, Eesti taotles suulist istungit
	Kokku: 13 menetlust	

1.7. Lõpetatud menetlused

Kohtuasi	Pooled	Lõpetamise kuupäev
C-413/04	Euroopa Parlament vs Euroopa Liidu Nõukogu	kohtu otsus 28.11.2006
C-414/04	Euroopa Parlament vs Euroopa Liidu Nõukogu	kohtu otsus 28.11.2006
C-341/05	Laval un Partneri (eelotsust taotlev kohus: Rootsi)	kohtu otsus 18.12.2007
C-351/05	Euroopa Ühenduste Komisjon vs Eesti Vabariik	hagist loobunud 31.05.2006
C-438/05	The International Transport Worker's Federation et The Finnish Seamen's Union (eelotsust taotlev kohus: Ühendkuningriik)	kohtu otsus 11.12.2007
C-440/05	Euroopa Ühenduste Komisjon vs EL Nõukogu	kohtu otsus 23.10.2007
T-127/05	Lootus Teine Osühing vs Euroopa Liidu Nõukogu	kohtu määrus 09.01.2007 (hagi vastuvõetamatuse tõttu läbi vaatamata jätmise)
C-161/06	Skoma-Lux (eelotsust taotlev kohus: Tšehhi)	kohtu otsus 11.12.2007
C-178/06	Euroopa Ühenduste Komisjon vs Eesti Vabariik	hagist loobunud 21.03.2007
C-308/06	INTERTANKO jt v The Secretary of State for Transport (eelotsust taotlev kohus: Ühendkuningriik)	kohtu otsus 03.06.2008
C-397/06	Euroopa Ühenduste Komisjon vs Eesti Vabariik	hagist loobunud 24.04.2007
C-73/07	Satakunnan Markkinapörssi et Satamedia (eelotsust taotlev kohus: Soome)	kohtu otsus 31.12.2008
C-68/08	Euroopa Ühenduste Komisjon vs Eesti	hagist loobunud 16.10.2008

	Vabariik	
	Kokku: 13 menetlust	

IV KOKKUVÕTE

Enamik EK otsuseid, milles Eesti on osalenud, on olnud Eestile soodsad. Kohtuvaidluses Euroopa Parlament *versus* Euroopa Liidu Nõukogu (C-413/04) õnnestus Eestil edukalt kaitsta elektrienergiaturu avamise üleminekumeetmeid kehtestava direktiivi sisu. Nii Laval kui Viking kohtuasjades, mis puudutasid ametiühingute tegevust ja ühenduse põhivabaduste teostamist, leidis kohus sarnaselt Eestiga, et ka ametiühingud peavad oma tegevuses põhivabadusi austama. Riigikohtu küsitud eelotsusetaotluses Otsa Talu asjas väljendas kohtujurist Eestiga sama seisukohta. Kohtujuristi arvamus kattus Eesti seisukohaga ka Tallinna Halduskohtu algatatud eelotsusemenetluses Balbiino. Andmekaitset puudutavas kohtuasjas (Satakunnan Markkinapörssi) ühtis EK seisukoht olulises aspektis Eesti omaga, mis tähendab, et Eestil õnnestus kaitsta vaidlusaluses valdkonnas läbi viidud reformi sisu. Kuigi Skoma-Lux ja Intertanko kohtuotsused lahknesid Eesti esitatud seisukohtades, siis tuleb pidada oluliseks, et sellistes kohtuasjades on Eesti oma meelsust väljendanud ja seisukohad kohtule edastanud.

2008. aastal on oluliselt kasvanud Eesti osalemine eelotsusemenetlustes. Selle üheks põhjuseks on Eesti kohtute poolt kolmel korral eelotsuse küsimine 2008. aastal. Neist kahes menetluses esitatud küsimused puudutavad üleliigse laovarude tasu seaduse kooskõla ühenduse õigusega. Teise põhjusena võib välja tuua ministriumide valmisoleku aktiivsemalt eelotsuse menetlustes kaasa rääkida.

Eelotsuse menetluses seisukoha esitamiseks viib ministerium läbi vastava eelotsusetaotluse analüüsi, hinnates liikmesriigi kohtu esitatud küsimuste valguses seda, kas tulevane EK lahend võib avaldada mõju Eesti huvidele. Selleks, et Välisministerium saaks korraldada Eesti esindamise kohtus, peab vastav ministerium väljendama Eesti seisukohtade esitamise soovi ja vajadust.

Seisukohad kohtule koostatakse koostöös Välisministeriumi EL Kohtu bürooga. Eestit esindab EAK-s ja EK-s sama büroo direktor ja Eesti Vabariigi Valitsuse esindaja Euroopa Ühenduste Kohtus Lembit Uibo.

Eesti huvides on arvamust avaldada, kui EK lahend mõjutab Eesti seaduste kohaldamist, seaduste kehtivust või rakenduspraktikat. Eesti huvide tuvastamisel tuleks küsida, kas Eestil on tõstatatud küsimuses kindel poliitika või juurdunud praktika, mille säilitamisest on Eesti huvitatud. Üldistavalt võib välja tuua järgmised kaalutlused ja olukorrad, mida silmas pidades võib vajalikuks osutada EK eelotsuse menetluses Eesti seisukoht esitada:

- a) kui eelotsust küsib Eesti kohus – puudutab reeglina Eestis ühenduse õiguse kohaldamist (nt C-241/07 JK Otsa Talu, C-569/07 Balbiino, C-56/08 Pärlitigu);

- b) kui eelotsuse küsimuse aluseks olevatel asjaoludel on selge kokkupuude Eestiga, näiteks küsimus puudutab Eesti töötajaid, Eesti ettevõtet jne (nt C-241/07 JK Otsa Talu ja C-438/05 Viking Line ABP);
- c) kui eelotsuse taotluses tõstatatud probleem või sellega sarnane olukord on tekkinud ka Eestis (või Eesti ettevõtjal, Eesti kodanikul/töötajal) või kui on näha potentsiaali selle tekkeks. Samuti kui soovitakse avaldada toetus mõnele sarnaste huvidega liikmesriigile (nt C-341/05 Laval un Partneri, C-438/05 Viking Line ABP ja C-161/06 Skoma-Lux);
- d) kui eelotsuse küsimustes püstitatud tõlgenduses võib mõjutada Eesti praktikat või õigusakte. Selline olukord on siis, kui EK tõlgenduse tulemusena peaks Eesti näiteks oma praktikat ja/või õigusakte muutma (nt C-73/07 Satamedia Oy, C-265/08 Federutility, C-359/08 Stichting Greenpace);
- e) kui eelotsuse küsimuses tõstatatud teema puudutab Eesti üldisi poliitilisi prioriteete ja väärtusi (nt C-308/06 Intertanko, C-135/08 Rottmann).

2. OSA

ÜLEVAADE EESTI VASTU ALGATATUD RIKKUMISMENETLUSTEST

I ÜLDINFO JA STATISTIKA 2004-2008

Selles peatükis antakse kokkuvõtlik ülevaade kõigist Eesti suhtes algatatud rikkumismenetlustest alates Eesti ühinemisest Euroopa Liiduga. Esmalt on kirjeldatud lühidalt, millise menetlusega on rikkumismenetluse näol tegemist. Seejärel toome välja üldise statistika rikkumismenetluste algatamiste ja lõpetamiste kohta aastate ja ministeeriumide lõikes ning liigitame algatatud rikkumismenetlused ka valdkondade kaupa.

1. Rikkumismenetluse olemus

Euroopa Komisjon (edaspidi komisjon) teostab järelevalvet ühenduse õiguse rakendamise ja ülevõtmise osas. Üheks järelevalve teostamise viisiks on rikkumismenetlus. Rikkumismenetluse võib jagada kaheks, millest esimene on artikli 226 ja teine artikli 228 (2) alusel algatatud menetlus. Nii esimeses kui ka teises rikkumismenetluse ringis on võimalikud eel- ja kohtumenetlus.

1.1. Rikkumismenetluse esimene ring (asutamislepingu artikkel 226)

Komisjon algatab vastavalt EÜ asutamislepingu artiklile 226 rikkumismenetluse, kui ta on arvamusel, et liikmesriik ei täida EÜ asutamislepingust tulenevat kohustust.

1) Eelmenetlus

Eelmenetluse eesmärgiks on anda asjaomasele liikmesriigile ühelt poolt võimalus täita ühenduse õigusest tulenevaid kohustusi ja teiselt poolt võimalus kaitsta end komisjoni esitatud väidete vastu. Eelmenetluse esimene etapp on komisjoni ametlik kiri. Selles sisaldub ülevaade komisjoni etteheitest ning üleskutse liikmesriigile anda omapoolsed selgitused. Pärast liikmesriigi seisukohtade läbivaatamist võib järgneda komisjoni põhjendatud arvamuse esitamine. Põhjendatud arvamuses kutsub komisjon liikmesriiki üles rikkumist kõrvaldama, sätestades selleks tähtaja. Kui liikmesriik ja komisjon ei jõua põhjendatud arvamuse etapis ühisele seisukohale, on komisjonil õigus esitada hagi liikmesriigi vastu Euroopa Kohtusse.

Eelmenetluse käigus jõutakse enamasti siiski mõlemaid pooli rahuldava tulemuseni ehk leitakse ühine seisukoht, mis tähendab, et rikkumismenetlus reeglina selles faasis ka lõpeb.

2) Kohtumenetlus

Lõpliku otsuse selle kohta, kas liikmesriik on EÜ õigust rikkunud või mitte, teeb Euroopa Kohus.

Euroopa Kohtu otsus on asutamislepingu artikli 226 järgses menetluses deklaratiivse iseloomuga, tuvastades pelgalt rikkumise olemasolu. Selles menetluses ei ole võimalik liikmesriiki trahvi või põhisummat määrates sanktsioneerida. Liikmesriigil lasub kohustus kohtuotsusega tuvastatud rikkumine kõrvaldada. Rikkumise kõrvaldamistähtaega kohus liikmesriigile ei sea. Väljakujunenud kohtupraktika kohaselt tuleb rikkumine aga kõrvaldada nii kiiresti kui võimalik.

3) Tähtajad

Komisjoni ametlikule kirjale vastamiseks on liikmesriigil tavaliselt aega **2 kuud**. Edasi on komisjonil juhul, kui ta ei nõustu liikmesriigi seisukohaga, õigus esitada liikmesriigile põhjendatud arvamus, millele reageerimiseks on liikmesriigil samuti tavaliselt aega **2 kuud**. Kui liikmesriik ei ole täitnud oma kohustusi põhjendatud arvamuses sätestatud tähtaja lõpuks, tekib komisjonil õigus liikmesriik kohtusse kaevata.

Eesti vastu algatatud rikkumismenetluste alusel, mis on kohtu faasi jõudnud, võib kokkuvõtlikult öelda, et **ametlikust kirjast kohtusse hagi esitamiseni** läheb komisjonil keskmiselt **1,5 aastat** (komisjon on otsuse kohtusse esitamiseks vastu võtnud ka 8 kuu järel, samas kui paaril korral on ametlikust kirjast kohtusse hagi esitamiseni läinud 2 aastat).

1.2. Rikkumismenetluse teine ring (asutamislepingu artikkel 228 (2))

Kui liikmesriik ei kõrvalda rikkumist vaatamata Euroopa Kohtu otsusele, võib komisjon algatada uue rikkumismenetluse (asutamislepingu artikkel 228 alusel). Erinevalt esimese ringi rikkumismenetlusest (kus esemeks on rikutud ühenduse õigusnorm) on menetluse esemeks Euroopa Kohtu otsuse mittejärgimine.

Ka selles menetluses toimub esmalt eelmenetlus sarnaselt artikli 226 järgse menetlusega. Teise rikkumismenetluse ringi erinevus esimesest seisneb kohtumenetluses, kus Euroopa Kohtul on

võimalus määrata liikmesriigile rahalised sanktsioonid põhisumma ja/või trahvi näol. Selleks peab Euroopa Kohus tuvastama, et liikmesriik ei ole tema eelnevat otsust täitnud.

Trahvi ja/või põhisumma määramine

Komisjon teeb Euroopa Kohtule rahaliste sanktsioonide määramise ettepaneku. Lõpliku otsuse summade määramise kohta teeb Euroopa Kohus. Euroopa Kohus on leidnud, et üheaegselt võib liikmesriigile määrata nii trahvi kui ka põhisumma.

2. Üldine statistika 2004-2008

Alates Eesti ühinemisest Euroopa Liiduga on komisjon EÜ asutamislepingu artikli 226 alusel 2008 aasta lõpu seisuga Eesti vastu algatanud 262 rikkumismenetlust. Välisministeeriumi andmetel on neist tänaseks menetlus lõpetatud 217 rikkumise puhul.

Rikkumismenetluste algatamine aastate lõikes

	2004	2005	2006	2007	2008
Mitteõigeaegne ülevõtmine	72	50	38	34	21
Sisuline rikkumine	3	9	10	14	11
Kokku	75	59	48	48	32
Rikkumismenetlusi kokku algatatud 2004-2008: 262					

Rikkumismenetluste lõpetamine aastate lõikes

	2004	2005	2006	2007	2008
Mitteõigeaegne ülevõtmine	0	98	42	33	24
Sisuline rikkumine	0	3	5	6	6
Kokku	0	101	47	39	30
Rikkumismenetlusi kokku lõpetatud 2004-2008: 217					

Kõik algatatud rikkumismenetlused ministeeriumide ja staadiumide kaupa (2004-2008)

Ministeerium	Ametlik kiri	Põhjendatud arvamus	Kohus	Lõpetatud
JM	5	1		2
HTM	6	2		5
KKM	36	15		24
KUM	2	1		2
MKM	62	14	4	54

PÕM	52	0		52
RAM	51	11		44
SIM	13	5		12
SOM	35	14	1	22
Kokku	262	63	5	217

Ülaltoodud tabelist on näha, et rikkumismenetlusi on nelja aasta jooksul kõige rohkem algatatud Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi (62 rikkumist), Põllumajandusministeeriumi (52 rikkumist) ja Rahandusministeeriumi (51 rikkumist) valitsemisalas.

Komisjon on Euroopa Kohtusse esitanud rikkumismenetluse raames Eesti vastu hagi kokku viiel korral. Rikkumist tuvastavat otsust Eesti suhtes siiani tehtud ei ole. Seega ei ole Eesti suhtes siiani ükski rikkumismenetlus jõudnud n-ö teisele ringile, kus oleks võimalik ka rahatrahv ja/või põhisumma määrata. Viiest kohtusse jõudnud rikkumismenetlusest nelja puhul võttis Eesti kohtumenetluse ajal vajalikud õigusaktid vastu või täitis muud ühenduse õigusest tulenevad kohustused, mistõttu võttis komisjon hagrid kohtust tagasi ning rikkumismenetlused lõpetati. Viies kohtusse jõudnud rikkumismenetlus on hetkel pooleli.

Kohtufaasi jõudnud rikkumismenetlustest vt lähemalt 1. osa peatükk I (kohtuasjad, kus Eesti on kostja).

3. Rikkumiste laad ja põhilised valdkonnad 2004-2008

Valdavas osas on rikkumismenetlused puudutanud direktiivide mitteõigeaegset ülevõtmist (215 rikkumist). Direktiivide mitterõuetekohase ülevõtmise või muu ühenduse õiguse rikkumise tõttu (n-ö sisulised rikkumised) on komisjon algatanud Eesti suhtes kokku 47 rikkumismenetlust, neist 3 korral on rikkumismenetlus algatatud eraisiku kaebuse alusel.

Kõik algatatud rikkumismenetlused 2004-2008: mitteõigeaegne ülevõtmine

Ministeerium	Ametlik kiri	Põhjendatud arvamus	Kohus	Lõpetatud
HTM	6	2		5
JM	2	0		2
KKM	17	6		15
KUM	2	1		2
MKM	48	9	2	45
PÕM	52	0		52
RAM	46	9	0	42
SIM	12	4		12
SOM	30	11	1	22
Kokku	215	42	3	197

Kõik algatatud rikkumismenetlused 2004-2008: sisulised rikkumised

Ministeerium	Ametlik kiri	Põhjendatud	Kohus	Lõpetatud
--------------	--------------	-------------	-------	-----------

		arvamus		
HTM	0	0		0
JM	3	1		0
KKM	19	9		9
KUM	0	0		0
MKM	14	5	2	9
PÕM	0	0		0
RAM	5	2		2
SIM	1	1		0
SOM	5	3	0	0
Kokku	47	21	2	20

Sisulised rikkumised on kõige enam puudutanud järgmisi valdkondi:

1) Kyoto protokoll rakendamine

- viis rikkumismenetlust seoses sellega, et Eesti ei ole esitanud komisjonile kogu vajalikku teavet ja/või aruandeid, mis on nõutud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. veebruari 2004. aasta otsuses 280/2004/EÜ (ühenduse kasvuhoonegaaside heitmete järelevalve ja Kyoto protokoll rakendamise süsteemi kohta) ja otsuses 2005/166/EÜ (millega kehtestatakse otsuse 280/2004/EÜ rakenduseeskirjad). Käesolevaks ajaks on neli neist lõpetatud, üks on põhjendatud arvamuse staadiumis (vt pooleleolevad rikkumismenetlused, rikkumine nr 2007/2349).

2) Energeetika

- kaks rikkumismenetlust seoses sellega, et Eesti ei ole komisjonile õigeaks ajaks esitanud direktiivis 2003/30/EÜ (millega edendatakse biokütuste ja muude taastuvkütuste kasutamist transpordisektoris) nõutavat aruannet meetmete kohta, mis soodustavad biokütuse või muude taastuvkütuste kasutamist transpordisektoris diislikütuse või bensiini asemel. Eesti esitas aruanded ja mõlemad rikkumismenetlused lõpetati.
- üks rikkumismenetlus seoses direktiivis 2006/32/EÜ (milles käsitletakse energia lõpptarbimise tõhusust ja energiateenuseid) sätestatud nõudega, mille kohaselt liikmesriigid pidid oma esimese energiatõhususe tegevuskava esitama hiljemalt 30. juuniks 2007. Eesti edastas komisjonile asjaomase teabe ja rikkumismenetlus lõpetati.
- üks rikkumismenetlus seoses direktiivi 2003/54/EÜ (mis käsitleb elektrienergia siseturu ühiseeskirju) puuduliku ülevõtmisega. Rikkumismenetlus on põhjendatud arvamuse staadiumis (vt lähemalt pooleleolevad rikkumismenetlused, rikkumine nr 2006/2053).
- üks rikkumismenetlus on algatatud seoses direktiivi 2002/96/EÜ (elektri- ja elektroonikaseadmete jäätmekäitluse kohta) mittenõuetekohase ülevõtmisega. Rikkumismenetlus on põhjendatud arvamuse staadiumis (vt lähemalt pooleleolevad rikkumismenetlused, rikkumine nr 2007/2074).

3) Sideteenuste ühine raamistik

- neli rikkumismenetlust seoses elektrooniliste sidevõrkude ja -teenuste ühisregulatiivse raamistikuga, kuna Eesti jättis õigeaks ajaks tegemata turuanalüüsi ning Eesti õigusaktid ei

näinud ette olulise turujõuga ettevõtete kohustuste säilitamist direktiivides 2002/21/EÜ, 2002/19/EÜ ja 2002/22/EÜ sätestatud nõuetele. Komisjon märkis lisaks, et Eesti ainsa reguleeriva asutuse võimalused tõhusalt toimida on piiratud ning et Eestis ei kohaldata tõhusalt määrus 2887/2000. Eesti nõustus suuremas osas komisjoni etteheidetega ning tegi vajalikud seadusemuudatused. Praeguseks on kõik neli rikkumismenetlust lõpetatud.

4) Maksud

- üks rikkumismenetlus seoses EÜ asutamislepingu artiklis 43 sätestatud asutamisevabaduse rikkumisega, kuna Eestis käsitletakse Eesti ettevõtjate varade väljaviimist soodsamalt kui Eestis püsivalt tegutsevate üksuste varade väljaviimist. Eesti nõustus komisjoni hinnanguga selles osas, mis puudutab Eesti residentist äriühingust varade väljaviimise ja mitteresidendi püsivast tegevuskohast vara väljaviimise võrdlust. Komisjoni teavitati, et Riigikogu menetluses on tulumaksuseaduse muutmise seaduse eelnõu, mis võrdsustab täielikult mitteresidendi püsiva tegevuskoha ja Eesti residentist äriühingu maksustamise. Rikkumismenetlus on praeguseks lõpetatud.
- üks rikkumismenetlus eraisiku kaebuse alusel seoses sellega, et Eesti ei ole täitnud oma kohustust EÜ asutamislepingu artikli 56 ning Euroopa Majanduspiirkonna lepingu artikli 40 kohaselt, käsitledes kodumaiste fondide Eestis saadud dividende soodsamalt kui samaväärsete välisfondide Eestis saadud dividende. Eesti kaotas uue tulumaksuseadusega tulumaksu kinnipidamise kohustus igasugustelt mitteresidendile makstavatelt dividendidelt ning koos sellega ka majanduslik topeltmaksustamine kõikidelt residentist äriühingute vahel makstavatelt dividendidelt. Rikkumismenetlus on praeguseks lõpetatud.
- üks rikkumismenetlus seoses sellega, et kohaldades vähendatud käibemaksumäära imikumähkmete käibe, impordile ja ühendusesisesele omandamisele, on Eesti Vabariik rikkunud käibemaksudirektiivist tulenevaid kohustusi. Rikkumismenetlus on ametliku kirja staadiumis (vt poolleiolevad rikkumismenetlused, rikkumine nr 2005/2165).
- üks rikkumismenetlus seoses Eesti maksualaste õigusaktide teatavate sätete võimaliku vastuoluga EÜ asutamislepingu ja Euroopa Majanduspiirkonna lepinguga maksusoodustusega annetamisel mitteresidendist organisatsioonidele. Rikkumismenetlus on põhjendatud arvamuse staadiumis (vt poolleiolevad rikkumismenetlused, rikkumine nr 2007/2103).
- üks rikkumismenetlus eraisiku kaebuse alusel seoses sellega, et Eesti ei ole täitnud Euroopa Ühenduse asutamislepingust ja Euroopa Majanduspiirkonna lepingust tulenevaid isikute vaba liikumise põhimõttest tulenevaid kohustusi, kuna mitteresidentidele antava tulumaksuvabastuse tingimused on liiga piiratud. Rikkumismenetlus on põhjendatud arvamuse staadiumis (vt poolleiolevad rikkumised, rikkumine nr 2006/4221).

5) Transport

- üks rikkumismenetlus, mis puudutas määruses (EÜ) nr 261/2004 (millega kehtestatakse ühiseeskirjad reisijatele lennureisist mahajätmise korral ning lendude tühistamise või pikaajalise hilinemise eest antava hüvitise ja abi kohta) kehtestatud karistuste kohaldamist. Eesti nõustus komisjoni etteheidetega ning tegi vajalikud seadusemuudatused, misjärel rikkumismenetlus lõpetati.

- kaks rikkumismenetlust seoses direktiivi 2000/59/EÜ (laevaheitmete ja lastijäätmete vastuvõtmise seadmete kohta sadamates) mittenõuetekohase ülevõtmisega. Esimene on põhjendatud arvamuse staadiumis, milles komisjoni tegi 31.01.2008 otsuse anda asi kohtusse (vt pooleliolevad rikkumismenetlused, rikkumine nr 2004/2200). Teise rikkumismenetlusega pöördus komisjon Euroopa Kohtusse, kuna Eesti ei olnud edastanud kinnitust laevaheitmete vastuvõtmise ja käitlemise kavade vastuvõtmise kohta kõikide Eesti sadamate suhtes. Eesti jõudis kohtumenetluse kestel kõik laevaheitmete vastuvõtmise ja käitlemise kavade vastu võtta ja heaks kiita, misjärel komisjon otsustas hagist loobuda ning rikkumismenetlus lõpetati.
- üks rikkumismenetlus seoses direktiivi 95/21/EÜ (sadamariikide laevakontrolli kohta) puuduliku rakendamisega Eestis. Rikkumismenetlus on ametliku kirja staadiumis (vt pooleliolevad rikkumismenetlused, rikkumine nr 2007/2274).
- üks rikkumismenetlus seoses määrusest 2037/2000/EÜ (osoonikihti kahandavate ainete kohta) tulenevate kohustuste puuduliku täitmisega. Rikkumismenetlus on ametliku kirja staadiumis (vt pooleliolevad rikkumismenetlused, rikkumine nr 2007/2507).
- üks rikkumismenetlus seoses direktiivist 2002/15/EÜ (autovedude alase liikuva tegevusega hõivatud isikute tööaja korralduse kohta) tulenevate kohustuste mittetäitmisega. Rikkumismenetlus on ametliku kirja staadiumis (vt pooleliolevad rikkumismenetlused, rikkumine nr 2008/2120).
- üks rikkumismenetlus seoses direktiividest 91/440/EMÜ ja 2001/14/EÜ (esimese raudteepaketi direktiivid) tulenevate kohustuste mittetäitmisega. Rikkumismenetlus on ametliku kirja staadiumis (vt pooleliolevad rikkumismenetlused, rikkumine nr 2008/2087).

6) Keskkonnakaitse

- üks rikkumismenetlus seoses direktiivist 79/409/EMÜ (loodusliku linnustiku kaitse kohta) tulenevate linnuliikude kaitset, müügikeeldu ja jahilukite nimekirja käsitlevate sätete mittenõuetekohase ülevõtmisega. Eesti nõustus komisjoni seisukohaga ning algatas looduskaitse seaduse muutmise seaduse eelnõu, millega võetakse direktiiv täielikult üle. Rikkumismenetlus on praeguseks lõpetatud.
- üks rikkumismenetlus puudutab direktiivi 92/43/EMÜ (mis käsitleb loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitset) mittenõuetekohast ülevõtmist. Rikkumismenetlus on põhjendatud arvamuse staadiumis (vt pooleliolevad rikkumismenetlused, rikkumine nr 2006/2145).
- üks rikkumismenetlus seoses direktiivi 85/337/EMÜ (teatavate riiklike ja eraprojektide keskkonnamõju hindamise kohta) mittenõuetekohase ülevõtmisega. Rikkumismenetlus on põhjendatud arvamuse staadiumis (vt pooleliolevad rikkumismenetlused, rikkumine nr 2006/2272).
- üks rikkumismenetluse seoses direktiivi 2001/42/EÜ (teatavate kavade ja programmide keskkonnamõjude hindamise kohta) puuduliku ülevõtmisega. Rikkumismenetlus on ametliku kirja staadiumis (vt pooleliolevad rikkumismenetlused, rikkumine nr 2007/2482).
- üks rikkumismenetlus seoses direktiivi 1999/31/EÜ (prügilate kohta) puuduliku ülevõtmisega. Rikkumismenetlus on põhjendatud arvamuse staadiumis (vt pooleliolevad rikkumismenetlused, rikkumine nr 2006/2481).

- üks rikkumismenetlus seoses direktiivi 2006/105/EÜ (millega kohandatakse direktiive 79/409/EMÜ, 92/43/EMÜ, 97/68/EÜ, 2001/80/EÜ ja 2001/81/EÜ keskkonna valdkonnas seoses Bulgaaria ja Rumeenia ühinemisega) puuduliku ülevõtmisega. Eesti nõustus komisjoni seisukohaga ning tegi vajalikud seadusemuudatused. Praeguseks on rikkumismenetlus lõpetatud.
- üks rikkumismenetlus seoses direktiivi 96/82/EÜ (ohtlike ainetega seotud suurõnnetuste ohu ohjeldamise kohta, mida on muudetud direktiiviga 2003/105/EÜ) mittenõuetekohase ülevõtmisega. Rikkumismenetlus on põhjendatud arvamuse staadiumis (vt poolleiolevad rikkumismenetlused, rikkumine nr 2007/2169).
- üks rikkumismenetlus seoses direktiivi 2008/1/EÜ (saastuse kompleksse vältimise ja kontrolli kohta e IPPC direktiiv) mittenõuetekohase täitmisega. Rikkumismenetlus on ametliku kirja staadiumis (vt poolleiolevad rikkumismenetlused, rikkumine nr 2008/2068).
- üks rikkumismenetlus seoses direktiivi 2000/60/EÜ (millega kehtestatakse ühenduse veepoliitika alane tegevusraamistik) mittenõuetekohase ülevõtmisega. Rikkumismenetlus on ametliku kirja staadiumis (vt poolleiolevad rikkumismenetlused, rikkumine nr 2007/2236).
- üks rikkumismenetlus seoses direktiivi 2008/1/EÜ (saastuse kompleksse vältimise ja kontrolli kohta) mittenõuetekohase ülevõtmisega. Rikkumismenetlus on ametliku kirja staadiumis (vt poolleiolevad rikkumismenetlused, rikkumine nr 2008/2292).

7) Tervishoiu- ja tarbijakaitse küsimused

- üks rikkumismenetlus seoses direktiivi 98/81/EÜ (millega muudetakse direktiivi 90/219/EMÜ geneetiliselt muundatud mikroorganismide isoleeritud kasutamise kohta) mittenõuetekohase ülevõtmisega. Rikkumismenetlus on ametliku kirja staadiumis (vt poolleiolevad rikkumismenetlused, rikkumine nr 2007/2334).
- üks rikkumismenetlus seoses direktiivi 93/13/EMÜ (ebaõiglaste tingimuste kohta tarbijalepingutes) mittenõuetekohase ülevõtmisega. Rikkumismenetlus on ametliku kirja staadiumis (vt poolleiolevad rikkumismenetlused, rikkumine nr 2007/2498).

8) Põhivabadused ja võrdne kohtlemine

- üks rikkumismenetlus eraisiku kaebuse alusel seoses EÜ asutamislepingu artiklis 49 sätestatud teenuste osutamise vabaduse rikkumisega, kuna Eesti apteegid ei või väljastada ravimeid teistes liikmesriikides väljastatud retseptide alusel. Rikkumismenetlus on põhjendatud arvamuse staadiumis (vt poolleiolevad rikkumismenetlused, rikkumine nr 2004/4925).
- üks rikkumismenetlus seoses direktiivi 89/48/EÜ (kutsekvalifikatsioonide tunnustamise üldsüsteem) mittenõuetekohase ülevõtmise ning EÜ asutamislepingu artiklite 43 ja 45 rikkumisega. Rikkumismenetlus on ametliku kirja staadiumis (vt poolleiolevad rikkumismenetlused, rikkumine nr 2006/2231).
- üks rikkumismenetlus seoses direktiivist 2000/43/EÜ (millega rakendatakse võrdse kohtlemise põhimõtet sõltumata isikute rassilisest või etnilisest päritolust) mittenõuetekohase ülevõtmisega. Rikkumismenetlus on põhjendatud arvamuse staadiumis (vt poolleiolevad rikkumismenetlused, rikkumine nr 2006/2256).

- üks rikkumismenetlus seoses direktiivi 2000/78/EÜ (millega kehtestatakse üldine raamistik võrdseks kohtlemiseks töö saamisel ja kutsealale pääsemisel) mittenõuetekohase ülevõtmisega. Rikkumismenetlus on põhjendatud arvamuse staadiumis (vt pooleliolevad rikkumismenetlused, rikkumine nr 2006/2436).
- üks rikkumismenetlus seoses direktiivi 2002/73/EÜ (meeste ja naiste võrdse kohtlemise põhimõtte rakendamise kohta seoses töö saamise, kutseõppe ja edutamisega ning töötingimustega) mittenõuetekohase ülevõtmisega. Rikkumismenetlus on põhjendatud arvamuse staadiumis (vt pooleliolevad rikkumismenetlused, rikkumine nr 2006/2520).
- üks rikkumismenetlus seoses direktiivi 96/34/EÜ (Euroopa Töandjate Föderatsiooni, Euroopa Riigiosalusega Ettevõtete Keskuse ja Euroopa Ametiühingute Konföderatsiooni poolt lapsehoolduspuhkuse kohta sõlmitud raamkokkuleppe kohta) mittenõuetekohase ülevõtmisega. Rikkumismenetlus on ametliku kirja staadiumis (vt pooleliolevad rikkumismenetlused, rikkumine nr 2007/2060).

II POOLELIOLEVAD RIKKUMISMENETLUSED

Ülevaate käesolevas peatükis käsitletakse kuni 2008 aasta lõpu seisuga algatatud pooleliolevaid rikkumismenetlusi. Selliseid rikkumismenetlusi on 45, millest 21 on ametliku kirja staadiumis, 23 põhjendatud arvamuse staadiumis ning üks on kohtu faasis. Komisjon on veel kolme põhjendatud arvamuse faasis oleva rikkumismenetluse puhul teinud otsuse anda asi kohtusse, kuid hagnosisid Eesti veel saanud ei ole.

Alljärgnev tabel tutvustab pooleliolevaid rikkumismenetlusi ministriumide lõikes.

Poolleolevad rikkumismenetlused ministriumide ja hetkestaadiumide kaupa

Ministrium	Ametlik kiri	Põhjendatud arvamus	<i>Komisjon on teinud otsuse anda asi kohtusse</i>	Kohus
JM	2	1		
HTM	0	1	1	
KKM	6	6		
KUM	0	0		
MKM	4	3	2	1
PÕM	0	0		
RAM	4	3		
SIM	0	1		
SOM	5	8		
Kokku	21	23	3	1

Kokku on pooleliolevaid rikkumismenetlusi (nii mitteõigeaegse ülevõtmise tõttu kui ka sisulisi rikkumisi) kõige rohkem SOM (13), KKM (12), RAM (7) ja MKM (7) valitsemisalas.

Pooleliolevast 45 rikkumismenetlusest 18 puudutavad direktiivide mitteõigeaegset ülevõtmist ning 27 puhul on tegu sisulise rikkumisega.

1. Mitteõigeaegne ülevõtmine

Alljärgnevalt on esitatud direktiivide mitteõigeaegse ülevõtmise tõttu algatatud rikkumismenetlused ministeeriumide ja staadiumide kaupa esmalt tabeli kujul ning seejärel käsitletakse rikkumisi üksikhaaval, tuues välja asjaomase direktiivi ja ka Eesti vastuse.

Lõpetamata rikkumismenetlused: mitteõigeaegne ülevõtmine

Ministeerium	Ametlik kiri	Põhjendatud arvamus	Kohus
HTM		1	
JM			
KKM	1	1	
KUM			
MKM	1	1	1
PÕM			
RAM	3	1	
SIM			
SOM	3	5	
Kokku	8	9	1

Mitteõigeaegse ülevõtmise tõttu algatatud rikkumismenetlusi on pooleli enim SOM (8) ja RAM (4) valitsemisalas.

1.1. Ametlikud kirjad

- 1) **Rikkumismenetlus nr 2008/0063 (RAM)** – komisjon märgib 29.01.2008 ametlikus kirjas, et Eesti ei ole teavitanud direktiivi 2006/69/EÜ (millega muudetakse direktiivi 77/388/EMÜ teatavate meetmete osas, mille eesmärk on lihtsustada käibemaksustamise menetlust ja aidata ära hoida maksudest kõrvalehoidumist või maksustamise vältimist ning millega tunnistatakse kehtetuks teatavaid erandeid lubavad otsused) ülevõtmisest. Eesti vastas 17.03.2008, et direktiiv võetakse üle käibemaksuseaduse muutmise seaduse eelnõuga, mis on kavas VV-le esitada aprillis 2008. *Käibemaksuseaduse ja tulumaksuseaduse muutmise seadus avaldati RT-s 30.12.2008, seadus jõustus 01.01.2009. Komisjoni 19.03.2009 otsusega rikkumismenetlus lõpetati.*
- 2) **Rikkumismenetlus nr 2008/0394 (SOM)** – komisjon märgib 23.05.2008 ametlikus kirjas, et Eesti ei ole teavitanud direktiivi 2004/113/EÜ (meeste ja naiste võrdse kohtlemise põhimõtte rakendamise kohta seoses kaupade ja teenuste kättesaadavuse ja pakkumisega) ülevõtmisest. Eesti vastas 8.07.2008, et direktiivi täielikuks ülevõtmiseks on välja töötatud soolise võrdõiguslikkuse seaduse, avaliku teenistuse seaduse ja Eesti Vabariigi töölepingu seaduse muutmise seaduse eelnõu, mis on läbinud ministeeriumidevahelise kooskõlastusringi ning on plaanis lähiajal esitada VV-le. *Riigikogu võttis soolise võrdõiguslikkuse seaduse, võrdse kohtlemise seaduse, Eesti*

Vabariigi töölepingu seaduse, kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse ja kohaliku omavalitsuse volikogu valimise seaduse muutmise seaduse vastu 19. veebruaril 2009, ent Vabariigi President jättis 3. märtsi 2009. aasta otsusega seaduse välja kuulutamata. 11. märtsil 2009 võttis Riigikogu asjaomase eelnõu uuesti menethusse.

- 3) **Rikkumismenetlus nr 2008/0396 (KKM)** – komisjon märgib 23.05.2008 ametlikus kirjas, et Eesti ei ole teavitanud direktiivi 2006/21/EÜ (kaevandustööstuse jäätmete käitlemise kohta) ülevõtmisest. Eesti vastas 8.07.2008, et direktiiv võetakse üle jäätmeseaduse muutmise seaduse eelnõuga, mis on kooskõlastamisel ning kavas VV-le esitada 2008. aasta lõpus. *Jäätmeseaduse muutmise seaduse eelnõu on kavas VV-le esitada 2009. aasta II poolel. Komisjon saatis 02.02.2009 põhjendatud arvamuse.*
- 4) **Rikkumismenetlus nr 2008/0397 (RAM)** – komisjon märgib 23.05.2008 ametlikus kirjas, et Eesti ei ole teavitanud direktiivi 2007/16/EÜ (avatud investeerimisfonde käsitlevate õigus- ja haldusnormide kooskõlastamist käsitleva nõukogu direktiivi 85/611/EMÜ rakendamise kohta seoses teatavate mõistete selgitamisega) ülevõtmisest. Eesti vastas 8.07.2008, et direktiiv võetakse üle investeerimisfondide seaduse, väärtpaberituru seaduse, äriseadustiku ja Eesti väärtpaberite keskregistri seaduse muutmise seaduse eelnõuga, mis on ministeeriumidevahelisel kooskõlastusringil ja kavas VV-le esitada augustis 2008. Teavitasime, et seaduse eelnõu jõustub eeldatavasti novembris 2008. *28.01.2009 võttis Riigikogu seaduse vastu, mis jõustus 27.01.2009.*
- 5) **Rikkumismenetlus nr 2008/0653 (MKM)** – komisjon märgib 1.10.2008 ametlikus kirjas, et Eesti ei ole teavitanud direktiivi 2005/47/EÜ (raudtee sektoris töötajate töötingimuste kohta) ülevõtmisest. Eesti vastas 21.11.2008, et direktiiv võetakse üle raudteeseaduse muutmise seaduse eelnõuga, mis on kavas esitada VV-le 2009. aasta veebruaris. Teavitasime, et pärast raudteeseaduse jõustumist võetakse vastu VV määrus „Piiriüleseid koostalitusteenuseid osutava liikuva töötaja töö- ja puhkeaja tingimused”, millega direktiiv täielikult üle võetakse. *Detsembris 2008 oli raudteeseaduse muutmise seaduse eelnõu ministeeriumidevahelisel kooskõlastusringil.*
- 6) **Rikkumismenetlus nr 2008/0758 (RAM)** – komisjon märgib 1.12.2008 ametlikus kirjas, et Eesti ei ole teavitanud direktiivi 2006/46/EÜ (millega muudetakse teatavat liiki äriühingute raamatupidamise aastaaruandeid käsitlevaid direktiive) ülevõtmisest. Eesti vastas 3.02.2009, et direktiiv võetakse üle raamatupidamise seaduse muutmise seaduse eelnõuga, mis on Riigikogus läbinud esimese lugemise ning jõustub eeldatavasti 1. juulil 2009. *Riigikogu võttis seaduse vastu 11.03.2009.*
- 7) **Rikkumismenetlus nr 2008/0759 (SOM)** – komisjon märgib 1.12.2008 ametlikus kirjas, et Eesti ei ole teavitanud direktiivi 2007/69/EÜ (millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 98/8/EÜ, et kanda toimeaine difetialoon selle I lissasse) ülevõtmisest. Eesti vastas 3.02.2009, et direktiiv võetakse üle biotsiidiseaduse eelnõuga, mis on kavas VV-le esitada veebruaris 2009. *Biotsiidiseaduse eelnõu on Riigikogu menetluses.*

- 8) **Rikkumismenetlus nr 2008/0760 (SOM)** – komisjon märgib 1.12.2008 ametlikus kirjas, et Eesti ei ole teavitanud direktiivi 2007/70/EÜ (millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 98/8/EÜ, et kanda toimeaine süsinikdioksiid selle I A lisasse) ülevõtmisest. Eesti vastas 3.02.2009, et direktiiv võetakse üle biotsiidiseaduse eelnõuga, mis on kavas VV-le esitada veebruaris 2009. *Biotsiidiseaduse eelnõu on Riigikogu menetluses.*

1.2. Põhjendatud arvamused

- 1) **Rikkumismenetlus nr 2007/0745 (KKM)** – komisjon märgib 28.11.2007 põhjendatud arvamuses, et Eesti ei ole teavitanud direktiivi 2005/35/EÜ (mis käsitleb laevade põhjustatud merereostust ning karistuste kehtestamist merereostusega seotud rikkumiste eest) ülevõtmisest. Eesti vastas 25.01.2008, et direktiivi täielikuks ülevõtmiseks muudetakse veeseadust ning võetakse vastu riiklik merereostustõrje plaan. Andsime teada, et veeseaduse eelnõu on saadetud ministeeriumidevahelisele kooskõlastamisele ja on kavas esitada VV-le 2008. aasta I kvartalis. Riiklik merereostustõrje plaan kinnitatakse Siseministeeriumi poolt 2008. aasta jaanuari kuu jooksul. *Veeseadus on vastu võetud 03.12.2008 ja jõustus 12.01.2009. Riiklik merereostustõrje plaan kinnitati siseministri 31.01.2008 käskkirjaga. Komisjoni 19.02.2009 otsusega rikkumismenetlus lõpetati.*
- 2) **Rikkumismenetlus nr 2007/0746 (SOM)** – komisjon märgib 6.06.2008 põhjendatud arvamuses, et Eesti ei ole teavitanud direktiivi 2005/50/EÜ (puusa-, põlve- ja õlaliigese proteeside ümberliigitamise kohta meditsiiniseadmeid käsitleva nõukogu direktiivi 93/43/EMÜ raames) artiklite 2 ja 3 ülevõtmisest. Eesti vastas 11.08.2008, et direktiivi artikkel 2 on üle võetud VV määrusega nr 343 „Meditsiiniseadmete liigitamise reeglid” ning et direktiivi artiklit 3 ei pea Eesti vajalikuks üle võtta, kuna Eesti Ravimiametile teadaolevalt ei ole Eestis siirdatavate puusa-, põlve- või õlaliigese proteeside tootjaid ning neid ei olnud Eestis ka enne 1. septembrit 2007. Eesti palus komisjoni kohtumist, et võimalikud lahkarvamused enne järgmist menetlusetappi komisjoniga läbi arutada. *Komisjoniga toimus 7.11.2008 kohtumine, mille tulemusena on Sotsiaalministeerium otsustanud vajalikud muudatused määrusesse nr 343 teha hiljemalt 2009. aasta jaanuari lõpuks. Määruse muudatused jõustusid 30. 03.2009.*
- 3) **Rikkumismenetlus nr 2007/1075(HTM)** – komisjon märgib 6.06.2008 põhjendatud arvamuses, et Eesti ei ole teavitanud direktiivi 2005/36/EÜ (kutsekvalifikatsioonide tunnustamise kohta) ülevõtmisest. Eesti vastas 11.08.2008, et direktiiv on üle võetud välisriigi kutsekvalifikatsiooni tunnustamise seadusega ning seaduse täielikuks rakendamiseks vajalikud rakendusaktid on välja töötatud ning võetakse vastu 2008. aasta septembris. Komisjon tegi 27.11.2008 otsuse pöörduda selle rikkumismenetlusega Euroopa Kohtusse. Rakendusaktid on 11.12.2008 VV-s vastu võetud ja 16.12.2008 RT-s avaldatud. Komisjoni 19.02.2009 otsusega rikkumismenetlus lõpetati.
- 4) **Rikkumine nr 2007/1076 (MKM)** – komisjon märgib 4.04.2008 põhjendatud arvamuses, et Eesti ei ole teavitanud direktiivi 2005/45/EÜ (mis käsitleb liikmesriikide

poolt välja antud meremeeste tunnistuste vastastikust tunnustamist) ülevõtmisest. Eesti vastas 3.06.2008, et direktiiv võetakse üle meresõiduohutuse seaduse muutmisega, mille eelnõu võetakse eeldatavasti vastu 2008. aasta sügisel, ning VV 30. oktoobri 2003. a määruse nr 273 "Laevapere liikmete koolitus- ja kvalifikatsiooninõuded, diplomeerimise kord ning diplomite ja kutsetunnistuste vormid" muutmise määrusega, mis võetakse vastu pärast seaduse jõustumist. Komisjon tegi 27.11.2008 otsuse pöörduda selle rikkumismenetlusega Euroopa Kohtusse. Meresõiduohutuse seaduse muutmise seadus avaldati RT-s 6.11.2008 ning jõustus 16.11.2008, VV 30. oktoobri 2003. a määruse nr 273 «Laevapere liikmete koolitus- ja kvalifikatsiooninõuded, diplomeerimise kord ning diplomite ja kutsetunnistuste vormid» muudatus avaldati RT-s 16.01.2009 ning jõustus 19.01.2009. Komisjoni 19.02.2009 otsusega rikkumismenetlus lõpetati.

- 9) **Rikkumismenetlus nr 2008/0064 (SOM)** – komisjon märgib 17.10.2008 põhjendatud arvamuses, et Eesti ei ole teavitanud direktiivi 2006/140/EÜ (millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 98/8/EÜ, kandes toimeaine sulfuriüldfluoriidi selle I lisasse) ülevõtmisest. Eesti vastas 17.12.2008, et direktiivi ülevõttev biotsiidiseaduse eelnõu on kooskõlastamisel ning kavas VV-le esitada 2009. aasta jaanuaris. *Biotsiidiseaduse eelnõu on Riigikogu menetluses.*
- 10) **Rikkumismenetlus nr 2008/0271 (SOM)** – komisjon märgib 17.10.2008 põhjendatud arvamuses, et Eesti ei ole teavitanud direktiivi 2006/50/EÜ (mis käsitleb biotsiidide turuleviimist) ülevõtmisest. Eesti vastas 17.12.2008, et direktiivi ülevõttev biotsiidiseaduse eelnõu on kooskõlastamisel ning kavas VV-le esitada 2009. aasta jaanuaris. *Biotsiidiseaduse eelnõu on Riigikogu menetluses.*
- 11) **Rikkumismenetlus nr 2008/0273 (SOM)** – komisjon märgib 17.10.2008 põhjendatud arvamuses, et Eesti ei ole teavitanud direktiivi 2007/20/EÜ (millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 98/8/EÜ, kandes toimeaine diklofluaniidi selle I lisasse) ülevõtmisest. Eesti vastas 17.12.2008, et direktiivi ülevõttev biotsiidiseaduse eelnõu on kooskõlastamisel ning kavas VV-le esitada 2009. aasta jaanuaris. *Biotsiidiseaduse eelnõu on Riigikogu menetluses.*
- 12) **Rikkumismenetlus nr 2008/0518 (RAM)** – komisjon märgib 1.12.2008 põhjendatud arvamuses, et Eesti ei ole teavitanud direktiivi 2006/43/EÜ (mis käsitleb raamatupidamise aastaaruannete ja konsolideeritud aruannete kohustuslikku auditit) ülevõtmisest. Eesti vastas 3.02.2009, et direktiivi ülevõttev audiitortevuse seaduse eelnõu on kooskõlastusringil ning on kavas VV-le esitada veebruaris 2009. *Audiitortevuse seaduse eelnõu on saanud kooskõlastused ja on kavas VV-le esitada aprillis alguses 2009.*
- 13) **Rikkumismenetlus nr 2008/0520 (SOM)** – komisjon märgib 1.12.2008 põhjendatud arvamuses, et Eesti ei ole teavitanud direktiivi 2006/121/EÜ (millega muudetakse nõukogu direktiivi 67/548/EMÜ ohtlike ainete liigitamist, pakendamist ja märgistamist käsitlevate õigus- ja haldusnormide ühtlustamise kohta, et kohandada seda määrusega (EÜ) nr 1907/2006, mis käsitleb kemikaalide registreerimist, hindamist, autoriseerimist ja

piiramist (REACH) ja millega asutatakse Euroopa Kemikaalide Agentuur) ülevõtmisest. Eesti vastas 3.02.2009, et direktiivi ülevõttev kemikaaliseadus on Riigikogus 29.01.2009 vastu võetud. Lisasime, et teatud sätted, mis puudutavad ainete liigitamist, on kavas ülevõtta sotsiaalministri 3. detsembri 2004 määruse nr 122 „Ohtlike kemikaalide identifitseerimise, klassifitseerimise, pakendamise ja märgistamise nõuded ning kord muutmisega, mille jõustumine on kavandatud 2009. aasta aprilli lõpuks.

1.3. Kohus

Rikkumismenetlus nr 2007/0898 (MKM) – Eestile edastati Euroopa Kohtult 3.11.2008 komisjoni hagiavaldus (kohtuasi nr C-464/08), milles komisjon palub tuvastada, et Eesti Vabariik ei ole täitnud direktiivist 2005/65/EÜ (sadamate turvalisuse kohta) tulenevat kohustust teatada kõigist direktiivi riigisisesele õigusesse ülevõtmiseks vajalikest õigus- ja haldusnormidest. Komisjon saatis Eestile 2.08.2007 ametliku kirja, milles väitis, et Eesti ei ole teavitanud ühestki direktiivi ülevõtmiseks vajalikust meetmest ning et komisjonil ei ole muud teavet, mis lubaks järeldada, et Eesti on täitnud oma kohustuse kehtestada vajalikud õigus- ja haldusnormid. Eesti 1.10.2007 vastuses juhiti komisjoni tähelepanu sellele, et direktiiv võetakse üle sadamaseadusega. Samuti teatati, et sadamaseaduse eelnõu on väljatöötamisel ja esitatakse Vabariigi Valitsusele heakskiitmiseks 2007. aasta novembris. Kuna Eesti ei teavitanud asjaomase eelnõu vastuvõtmisest, esitas komisjon 28.11.2007 Eestile põhjendatud arvamuse. Komisjon kutsus Eesti Vabariiki üles võtma põhjendatud arvamuse täitmiseks vajalikud meetmed kahe kuu jooksul alates selle kättesaamise kuupäevast. Eesti vastas 9.04.2008, et direktiiv on ülevõtmisel ning teatas komisjonile, et sadamaseaduse eelnõu on valminud ning on kavas esitada Riigikogule 2008. aasta juunis. Lisaks selgitati komisjonile, et direktiivi ülevõtmine on hilineunud, kuna algselt planeeriti direktiivi ülevõtmiseks muuta sadamaseaduse asjakohaseid sätteid. Eelnõu väljatöötamisel ilmnes, et muutmist vajavate sätete maht moodustas üle 1/3 kehtiva seaduse mahust, mille korral tuleb koostada seaduse uus terviktekst. Uue tervikteksti koostamisel tekkis mitmeid rakenduslikke küsimusi, mis vajasisid lisaanalüüsi sobivate lahendusvariantide leidmiseks, samuti konsulteerimist teiste riigiasutustega.

Eesti 12.12.2008 vastuses komisjoni hagile andsime teada, et direktiivi ülevõtva sadamaseaduse eelnõu kiitis Vabariigi Valitsus heaks ja edastas Riigikogule menetlemiseks.

2. Sisulised rikkumised

Alljärgnevalt käsitletakse rikkumismenetlusi, mis on algatatud ühenduse õiguse sisulise rikkumise tõttu. Esmalt esitatakse sisulised rikkumised ministeeriumide ja staadiumide kohta kokkuvõtlikult tabeli kujul ning seejärel käsitletakse rikkumisi üksikshaaval, tuues välja asjaomase komisjoni etteheite ja ka Eesti vastuse.

Lõpetamata rikkumismenetlused: sisulised rikkumised

Ministeerium	Ametlik kiri	Põhjendatud arvamus	Kohus
HTM			

JM	2	1	
KKM	5	5	
KUM			
MKM	3	2	
PÕM			
RAM	1	2	
SIM		1	
SOM	2	3	
Kokku	13	14	0

Ülaltoodud tabelist on näha, et sisulisi rikkumisi on pooleli kõige rohkem KKM (10), MKM (5) ja SOM (5) valitsemisalas.

2.1. Ametlikud kirjad

- 1) **Rikkumismenetlus nr 2005/2165 (RAM, SOM)** – komisjon leiab 23.03.2007 ametlikus kirjas, et Eesti ei ole nõuetekohaselt üle võtnud direktiivi 2006/112/EÜ (mis käsitleb ühist käibemaksusüsteemi), kuna Eestis kohaldatakse vähendatud käibemaksumäära imikumähkmete käibe, impordile ja ühendusesisesele omandamisele. Eesti nõustus 21.05.2007 vastuses komisjoni seisukohaga, lubades algetada vajaliku õigusakti muutmise. *Imikumähkmete käibemaksumäära puudutava sotsiaalministri määruse eelnõu on väljatöötamisel ja kavas vastu võtta hiljemalt 2009. aasta lõpus.*
- 2) **Rikkumismenetlus nr 2006/2231 (JM)** – komisjon leiab 19.10.2006 ametlikus kirjas, et Eesti ei ole täitnud EÜ asutamislepingu artiklitest 43 ja 45 ning direktiivist 89/48/EÜ tulenevaid kohustusi. Komisjon on seisukohal, et Eestis kehtestatud kodakondsusnõue notarite kutseala puhul ei ole põhjendatud ning notari kutsele ei saa kohaldada EÜ artiklit 45. Eesti märkis 14.12.2006 vastuses, et Notariaat täidab Eesti õiguskaitse-süsteemis olulisi funktsioone, mis õigustavad notarite tegevuse arvamist EÜ asutamislepingu artiklis 45 nimetatud erandvaldkonna alla ja seega ka liikmesriigi õigust kujundada selle organisatsioonilist struktuuri iseseisvalt, vajadusel piirates EÜ asutamislepingu teise jao vabadusi. Samas teatasime, et Eesti on valmis kaaluma kodakondsuse nõudest loobumist. *Sellest tulenevalt töötati välja äriseadustiku, mittetulundusühingute seaduse ja nendega seonduvate teiste seaduste muutmise seadus, millega kaotati kodakondsusnõue. Seadus võeti Riigikogus vastu 04.06.2008 ja jõustus 10.07.2008.*
- 3) **Rikkumismenetlus nr 2007/2060 (SOM)** – komisjon leiab 23.03.2007 ametlikus kirjas, et Eesti ei ole nõuetekohaselt üle võtnud direktiivi 96/34/EÜ (Euroopa Tööandjate Föderatsiooni, Euroopa Riigiosalusega Ettevõtete Keskuse ja Euroopa Ametiühingute Konföderatsiooni poolt lapsehoolduspuhkuse kohta sõlmitud raamkokkuleppe kohta). Etteheited puudutasid direktiivi reguleerimisala, vanema õigust lapsehoolduspuhkusele, kaitset vallandamise eest ning töölt puudumist vääramatü jõu tõttu. Eesti ei nõustunud 21.05.2007 vastuses komisjoni etteheidetega, leides, et Eestis on nimetatud raamkokkuleppe sätted korrektset üle võetud.

- 4) **Rikkumismenetlus nr 2007/2236 (KKM)** – komisjon leiab 23.09.2008 ametlikus kirjas, et Eesti ei ole nõuetekohaselt üle võtnud direktiivi 2000/60/EÜ (millega kehtestatakse ühenduse veepoliitika alane tegevusraamistik). Komisjoni etteheited puudutasid direktiivi sätteid eesmärkide saavutamise kohta, veeseisundi seireprogrammide kohta, meetmeprogrammide kohta, vesikonna majandamiskavade kohta, avalikkuse teavitamise ja konsulteerimise kohta ning lisaks on komisjon esitanud 21 etteheidet erinevate mõistete ülevõtmise kohta. Eesti sai komisjonilt vastamiseks ajapikendust ning oma vastuses 23.01.2009 nõustus osaliselt komisjoni etteheidetega. 2009. aasta alguses on Keskkonnaministeeriumil kavas suuremahulisem direktiivi ülevõtmiseks vajalike õigusaktide ülevaatamise ja analüüsimise protsessi ettevalmistamine selleks, et 2009. aasta II poolaastal esitada VV-le täiendavate õigusaktide muudatuste pakett. Eesti teavitas komisjoni, et mitmed mõisted on juba üle võetud veeseaduse muutmise seadusega.
- 5) **Rikkumismenetlus nr 2007/2274 (MKM)** – komisjon juhib 23.10.2007 ametlikus kirjas Eesti tähelepanu sadamariikide laevakontrolli käsitleva direktiivi 95/21/EÜ rakendamisele Eestis. Meresõiduohutuse Ameti (EMSA) kontrollrühma aruande põhjal leiab komisjon, et Eesti ei täida kõiki direktiivist tulenevaid kohustusi, eelkõige mis puudutab teatud laevadele laiendatud kontrolli teostamata jätmist, Sirenac-süsteemi teavitamata jätmist ja karistuste rakendamist. Eesti nõustus 21.12.2007 vastuses komisjoni järeldustega, mis põhinevad EMSA aruandel laevade kontrollimise kohta perioodil 1.05.2004 kuni 2006. aasta detsember, kuid juhtis tähelepanu, et osa puudustest olid juba enne 2007. aasta EMSA kontrolli kõrvaldatud. Lisaks teavitasime, et meresõiduohutuse seaduse muutmise seaduse eelnõuga, mis eeldatavalt esitatakse VV-le 2008. aasta jaanuari lõpuks, tagatakse direktiivi nõuete täitmine ka karistuste rakendamise korral. *Meresõiduohutuse seaduse muutmise seadus on Justiitsministeeriumis kooskõlastamisel ja kavas Riigikogus vastu võtta enne suvepuhkust hiljemalt juunis 2009. Komisjon saatis 02.02.2009 põhjendatud arvamuse.*
- 6) **Rikkumismenetlus nr 2007/2334 (SOM)** – komisjon leiab 23.10.2007 ametlikus kirjas, et Eesti ei ole direktiivi 98/81/EÜ (millega muudetakse direktiivi 90/219/EMÜ geneetiliselt muundatud mikroorganismide isoleeritud kasutamise kohta) korrektselt üle võtnud. Etteheited puudutavad eelkõige direktiivis sisalduvate mõistete ülevõtmist, kohaldamisala, ohtude hindamist ja riskianalüüsi tegemise kohustust. Eesti nõustus 21.12.2007 vastuses komisjoni etteheidetega osaliselt. Teavitasime, et direktiivi ülevõtvaks meetmeks on geneetiliselt muundatud mikroorganismide suletud keskkonnas kasutamise seadus, millesse sisse viidud muudatused on kavas Riigikogule esitada 30. aprilliks 2008. aastal. Lisasime, et samuti võtavad direktiivi üle VV määrus nr 144 „Bioloogilistest ohuteguritest mõjutatud töökeskkonna töötervishoiu ja tööohutuse nõuded”, jäätmeseadus ning töötervishoiu ja tööohutuse seadus. *Geneetiliselt muundatud mikroorganismide suletud keskkonnas kasutamise seadus võeti Riigikogus vastu 22.10.2008 ja jõustus 23.11.2008. Komisjoni 19.03.2009 otsusega rikkumismenetlus lõpetati.*

- 7) **Rikkumismenetlus nr 2007/2482 (KKM)** – komisjon leiab 29.02.2008 ametlikus kirjas, et Eesti ei ole nõuetekohaselt üle võtnud direktiivi 2001/42/EÜ (teatavate kavade ja programmide keskkonnamõjude hindamise kohta). Etteheited puudutavad eelkõige teatud asutuste konsulteerimiskohustust ja -korda, avalikkuse arvamuse avaldamise aega jt. Eesti ei nõustunud 29.04.2008 vastuses enamiku komisjoni etteheidetega. Teavitasime komisjoni keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse kavandatavatest muudatustest 2008. aasta lõpus, mille raames arvestab Eesti kahe etteheite osas komisjoni märkustega. Samuti andsime teada, et oleme valmis kohtuma komisjoniga, et enne võimalikku järgmist menetluslikku sammu eriarvamused põhjalikumalt läbi arutada. *KeHJS uus eeldatav Vabariigi Valitsusele esitamise aeg on 2010. aasta I pool. Komisjon saatis 02.02.2009 põhjendatud arvamuse.*
- 8) **Rikkumismenetlus nr 2007/2498 (JM)** – komisjon leiab 29.02.2008 ametlikus kirjas, et Eesti ei ole nõuetekohaselt üle võtnud direktiivi 93/13/EMÜ (ebaõiglaste tingimuste kohta tarbijalepingutes). Etteheited puudutavad tarbijalepingute tuumtingimusi ja tarbijale soodsa tõlgendamise põhimõtte kohaldamise ulatust. Eesti ei nõustunud 29.04.2008 vastuses komisjoni etteheidetega tuumtingimuste osas, muus osas teavitasime kavast muuta võlaõigusseadust. Samuti tegi Eesti ettepaneku komisjoniga kohtumiseks, et lahkarvamused läbi arutada enne järgmist menetlusetappi. Komisjoniga toimus kohtumine 4. detsembril 2008. *Võlaõigusseaduse muutmise seaduse eelnõu valmib eeldatavalt 2009. aasta mais. Seaduse jõustumine on kavandatud 2009. aasta sügisel. Komisjon saatis 23.03.2009 põhjendatud arvamuse.*
- 9) **Rikkumismenetlus nr 2007/2507 (KKM)** – komisjon leiab 4.04.2008 ametlikus kirjas, et täitnud oma kohustusi, mis tulenevad määrusest 2037/2000/EÜ (osoonikihti kahandavate ainete kohta), kuivõrd komisjonile ei ole siiani esitatud lõplikku tähtaega halooni sisaldavate tulekustutite kõrvaldamiseks laevadelt. Eesti vastas 3.06.2008, et eeldatavasti on 2008. aasta lõpuks kõik haloonid laevadelt kõrvaldatud. Esitasime täpsed kuupäevad probleemsetelt laevadelt halooni kõrvaldamise kohta ning andsime teada, et Eesti ametiasutused on algatanud vääртеomenetlused ja haldusmenetlused sunniraha kohaldamise võimalusega, et sundida laevaomanikke haloone eemaldama. *Haloonid on peal veel ühel Saaremaa Laevakompanii laeval. AS Saaremaa Laevakompanii vastu algatatud vääртеomenetluse suhtes SLK poolt esitatud kaebus ootab pärast Pärnu Maakohtu SLK jaoks negatiivset otsust kassatsiooni korras vastust 7.04.2009.*
- 10) **Rikkumismenetlus nr 2008/2068 (KKM)** – komisjon leiab 8.05.2008 ametlikus kirjas, et Eesti ei ole täitnud oma kohustusi, mis tulenevad direktiivist 2008/1/EÜ (saastuse kompleksse vältimise ja kontrolli kohta e IPPC direktiiv) seoses liikmesriikide kohustusega väljastada keskkonnakompleksload kõigile olemasolevatele käitistele 30. oktoobriks 2007. Eesti vastas 8.07.2008, et kompleksloa kohuslastest on luba veel puudu 14 käitisel, ent kõik nad on kompleksloa taotluse esitanud. Teavitasime, et Keskkonnaministeeriumi ja käitajate koostöös valminud menetluste lõpetamise prognoosi kohaselt peaksid kõik asjaomased käitajad kompleksloa saama hiljemalt oktoobriks 2008. *Praeguseks on kompleksluba väljastamata veel 2 käitisele.*

- 11) **Rikkumismenetlus nr 2008/2087 (MKM)** – komisjon leiab 27.06.2008 ametlikus kirjas, et Eesti ei täida direktiividest 91/440/EMÜ ja 2001/14/EÜ (esimese raudteepaketi direktiivid) tulenevaid kohustusi seoses oluliste ülesannete sõltumatuse, majandamise sõltumatuse ning reguleeriva organi pädevusega. Eesti ei nõustunud 27.08.2008 vastuses komisjoni etteheidetega. Tegime komisjonile ettepaneku kohtumiseks, et enne järgmist menetlusetappi vajadusel oma seisukohti selgitada. *Komisjoniga toimus kohtumine 22. jaanuaril 2009. Komisjonil jäid üles mõningad etteheited, mida ta lubas kirjalikult täpsustada enne järgmist menetlusetappi. Komisjon on saatnud täpsustavaid küsimusi ning hetkel toimub MKM-s neile vastuste koostamine.*
- 12) **Rikkumismenetlus nr 2008/2120 (MKM)** – komisjon leiab 27.06.2008 ametlikus kirjas, et Eesti ei täida direktiivist 2002/15/EÜ (autovedude alase liikuva tegevusega hõivatud isikute tööaja korralduse kohta) tulenevaid kohustusi, sest Eesti õigusaktist tulenevalt kehtib direktiivis sätestatud hüvitamise kord ja maksimaalselt 10 tunni pikkune igapäevane tööaeg ainult nende ööajal töötavate autojuhtide kohta, kes töötavad öösel vähemalt 4 tundi. Eesti nõustus 27.08.2008 vastuses komisjoni etteheitega. Teavitasime, et öötööle kehtestatud minimaalne pikkus kaotatakse liiklusseadusest ning et liiklusseaduse muudatus on kavas esitada VV-le 2008. aasta oktoobris. *Liiklusseaduse muutmise seaduse eelnõu on Riigikogu menetluses.*
- 13) **Rikkumismenetlus nr 2008/2292 (KKM)** – komisjon leiab 01.12.2008 ametlikus kirjas, et Eesti ei ole nõuetekohaselt üle võtnud direktiivi 2008/1/EÜ (saastuse kompleksse vältimise ja kontrolli kohta). Komisjoni etteheited puudutavad direktiivi mõningate mõistete ülevõtmist, kompleksloa muutmise menetlust ja üldsuse kaasamist kompleksloa andmise ning muutmise menetlusse. Eesti ei ole ametlikule kirjale veel vastanud. *Vastus on koostamisel.*

2.2. Põhjendatud arvamused

- 1) **Rikkumismenetlus nr 2004/2200 (MKM)**– komisjon märgib 23.03.2007 põhjendatud arvamuses, et Eesti ei ole direktiivist 2000/59/EÜ (laevaheitmete ja lastijäätmete vastuvõtmise seadmete kohta sadamates) tulenevaid direktiivi jõustamist ja laevade kontrollimist käsitlevaid sätteid õigesti üle võtnud. Eesti vastas 21.05.2007, et suur osa komisjoni poolt välja toodud sätetest on Eesti õigusesse üle võetud ning et direktiivi täielikuks ülevõtmiseks on ettevalmistatud sadamaseaduse muutmise ning MKM määruse nr 19 muutmise eelnõud. Teavitasime, et sadamaseaduse eelnõu on kavas esitada VV-le hiljemalt 2007. aasta juulis ning MKM määruse nr 19 muudatused kehtestatakse pärast sadamaseaduse eelnõu vastuvõtmist. **Komisjon tegi 31.01.2008 otsuse pöörduda selle rikkumismenetlusega Euroopa Kohtusse. Riigikogu võttis 20.11.2008 sadamaseaduse eelnõu menetlusse.**
- 2) **Rikkumismenetlus nr 2004/4925 (SOM)** – komisjon märgib 27.06.2008 põhjendatud arvamuses, et Eesti rikub EÜ asutamislepingu artiklis 49 sätestatud teenuste osutamise vabadust, kuna Eesti apteegid ei või väljastada ravimeid teistes liikmesriikides väljastatud retseptide alusel. Eesti nõustus 27.08.2008 vastuses komisjoni etteheitega ning teavitas, et

alustatud on ravimiseaduse, narkootiliste ja psühhotroopsete ainete ning nende lähteainete seaduse ja ravikindlustuse seaduse muutmise seaduse eelnõu väljatöötamisega, mis on kavas esitada VV-le heakskiitmiseks 2008. aasta oktoobris. *Komisjoniga toimus kohtumine 12.03.2009, kus lepiti kokku, et kui seaduse eelnõu võetakse vastu enne Riigikogu suvepuhkust ning vajalikud määruste muudatused 2009. aasta novembriks, siis komisjon rikkumismenetlusega Euroopa Kohtusse ei pöördu. Eelnõu paketest eraldati rikkumismenetlusega seotud osa ning edastatakse Justiitsministeeriumile kooskõlastamiseks 2009. aasta aprilli alguses.*

- 3) **Rikkumismenetlus nr 2006/2053 (MKM)** – komisjon märgib 12.12.2006 põhjendatud arvamuses, et Eesti ei täida direktiivist 2003/54/EÜ (mis käsitleb elektrienergia siseturu ühiseeskirju) tulenevaid kohustusi. Komisjoni etteheited puudutavad hankekonkursi korraldamist uute elektrienergia tootmisvõimsuste ehitamiseks, reguleeriva asutuse pädevust, avalike teenuste osutamise kohustust ja AS Eesti Energia müügikohustust käsitlevaid direktiivi sätteid. Eesti vastas 16.11.2007, et nõustub teatud komisjoni etteheidetega, ning vajalikud direktiivi sätted võetakse üle elektrituruseaduse muutmise seadusega. Eesti ei nõustunud komisjoni etteheidetega, mis puudutas elektritootjatele pandud müügikohustust. *Elektrituruseaduse muudatus jõustus 1.05.2007.*
- 4) **Rikkumismenetlus nr 2006/2145 (KKM)** – komisjon märgib 27.06.2008 põhjendatud arvamuses, et Eesti ei ole õigesti üle võtnud direktiivi 92/43/EMÜ (looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta) nelja sätet. Eesti nõustus 27.08.2008 vastuses komisjoni etteheidetega ning teavitas, et looduskaitse seaduse muutmise seaduse eelnõu on kavas VV-le heakskiitmiseks esitada hiljemalt 2008. aasta 30. novembriks ning Keskkonnaministri 20. detsembri 2005. aasta määruse nr 79 „Riikliku Looduskaitsekeskuse põhimäärus“ muudatusettepanek esitatakse VV-le 2008. aasta oktoobri alguses. *Looduskaitse seaduse muutmise seaduse eelnõu on sisuliselt ette valmistatud, kuid algatamata. Eelnõu on kavas VV-le esitada aprillis 2009. LKK põhimääruse muudatus valmistati ette novembris 2008 ja läbis ka e-õiguse. Kuna uus asutus oli juba moodustamisel, siis lisati vajalik säte juhusliku püüdmise ja tapmise osas Keskkonnaameti põhimääruse § 5 lg 2 p 15.*
- 5) **Rikkumismenetlus nr 2006/2256 (JM)** – komisjon juhib 29.06.2007 põhjendatud arvamuses tähelepanu sellele, et Eesti ei ole õigesti üle võtnud direktiivist 2000/43/EÜ (millega rakendatakse võrdse kohtlemise põhimõtet sõltumata isikute rassilisest või etnilisest päritolust) tulenevaid teatud mõisteid ja reguleerimisala käsitlevaid sätteid. Eesti vastas 10.09.2007, et kõik komisjoni põhjendatud arvamuses tõstatatud küsimused on lahendatud võrdse kohtlemise seaduse eelnõuga, mis on 31. mail 2007 võetud Riigikogu menetlusse ning mis eeldatavasti jõustub 1. jaanuaril 2008. *Võrdse kohtlemise seadus võeti Riigikogus vastu 11.12.2008 ja jõustus 01.01.2009.*
- 6) **Rikkumismenetlus nr 2006/2272 (KKM)** – komisjon juhib 29.06.2007 põhjendatud arvamuses tähelepanu sellele, et Eesti ei ole nõuetekohaselt üle võtnud direktiivist 85/337/EMÜ (teatavate riiklike ja eraprojektide keskkonnamõju hindamise kohta) tulenevaid teatud mõisteid ja üldsuse teavitamist käsitlevaid sätteid. Eesti ei nõustunud

10.09.2007 vastuses, et mõisted „üldsus” ja „asjaomane üldsus” ning direktiivist tulenev üldsuse teavitamise kohustus ei ole õigesti üle võetud. Teavitasime, et ülejäänud komisjoni etteheiteid on arvestatud looduskaitseaduse ning keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhitmissüsteemi seaduse muutmise seaduses, mis jõustus 1. aprillil 2007.

- 7) **Rikkumismenetlus nr 2006/2436 (SOM)** – komisjon juhib 04.02.2008 põhjendatud arvamuses tähelepanu sellele, et kuna võrdse kohtlemise seaduse eelnõu pole seni vastu võetud, siis ei saa ta lugeda direktiivi 2000/78/EÜ (millega kehtestatakse üldine raamistik võrdseks kohtlemiseks töö saamisel ja kutsealale pääsemisel) üle võetuks. Komisjon ei nõustunud eelnõus sisalduva „ohvristamise” mõistega ning viitab puudulikule infole seoses piirvanuste kehtestamisega. Eesti vastas 9.04.2008, et võrdse kohtlemise seaduse eelnõu on Riigikogus teisel lugemisel. Lisaks teavitasime, et mõiste osas on eelnõusse tehtud muudatus, ning põhjendasime komisjonile riigisisises õiguses kehtestatud vanusepiiranguid. Teatasime, et praegu töötakse välja eelnõu, mis kaotab võimaluse vabastada kohtutäitur ametist vanuse tõttu, ning edastasime ka avaliku teenistuse seaduse muudatuse, mille kohaselt ei või ametnikku vanuse tõttu teenistusest vabastada. *Võrdse kohtlemise seadus võeti Riigikogus vastu 11.12.2008 ja jõustus 01.01.2009.*
- 8) **Rikkumismenetlus nr 2006/2481 (KKM)** – komisjon juhib 17.10.2008 põhjendatud arvamuses tähelepanu sellele, et Eesti ei ole nõuetekohaselt üle võtnud direktiivist 1999/31/EÜ (prügilate kohta) tulenevaid rahalise tagatise, prügila rajamise ja kasutamise, jäätmete kontrollimise ning andmete kogumisega seotud nõudeid. Eesti nõustus 17.12.2008 vastuses kolme komisjoni etteheitega ning teavitas, et direktiivi korrektseks ülevõtmiseks on kavas muuta jäätmeseadust ning keskkonnaministri 29. aprilli 2004. a määrust nr 38. Lisaks teavitasime, et jäätmeseadus esitatakse VV-le detsembri lõpus ning keskkonnaministri 29. aprilli 2004. a määruse nr 38 muudatuse vastuvõtmise aeg on 2009. aasta II kvartal. Eesti ei nõustunud komisjoni etteheitega, mis puudutas andmete kogumist jäätmelademe kohta. *Jäätmeseaduse muutmise seaduse eelnõu on kavas VV-le esitada 2009. aasta teisel poolel.*
- 9) **Rikkumismenetlus nr 2006/2520 (SOM)** – komisjon juhib 06.06.2008 põhjendatud arvamuses tähelepanu sellele, et Eesti ei ole nõuetekohaselt üle võtnud direktiivist 2002/73/EÜ (millega muudetakse nõukogu direktiivi 76/207/EMÜ meeste ja naiste võrdse kohtlemise põhimõtte rakendamise kohta seoses töö saamise, kutseõppe ja edutamisega ning töötingimustega) tulenevaid teatud mõisteid, olulisi kutsenõudeid, rasedusega seotud diskrimineerimist ja organisatsioonidesse kuulumist käsitlevaid sätteid. Eesti ei nõustunud 11.08.2008 vastuses komisjoniga punktis, mis puudutab rasedusega seotud diskrimineerimist. Ülejäänud punktide osas märkisime, et ebakõlad likvideeritakse soolise võrdõiguslikkuse seaduse, avaliku teenistuse seaduse ja Eesti Vabariigi töölepingu seaduse muutmise seaduse eelnõu, võrdse kohtlemise seaduse eelnõu ja töölepingu seaduse eelnõuga. Teavitasime, et SoVS, ATS ja TLS muutmise eelnõu kiideti VV-s heaks 17. juulil 2008, võrdse kohtlemise seaduse eelnõu on Riigikogus läbinud esimese lugemise ning uus töölepingu seaduse eelnõu võeti Riigikogu menetlusse 18. juunil 2008. *VKS võeti Riigikogus vastu 11.12.2008 ja jõustus 01.01.2009, TLS võeti vastu 17.12.2008 ja jõustub 1.07.2009. Soolise võrdõiguslikkuse seaduse, võrdse*

kohtlemise seaduse, Eesti Vabariigi töölepingu seaduse, kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse ja kohaliku omavalitsuse volikogu valimise seaduse muutmise seaduse võttis Riigikogu vastu 19. veebruaril 2009, ent Vabariigi President jättis 3. märtsi 2009. aasta otsusega seaduse välja kuulutamata. 11. märtsil 2009 võttis Riigikogu asjaomase eelnõu uuesti menetlusse.

- 10) **Rikkumismenetlus nr 2006/4221 (RAM)** – komisjon juhib 17.10.2008 põhjendatud arvamuses tähelepanu sellele, et Eesti ei ole täitnud EÜ asutamislepingust ja Euroopa Majanduspiirkonna lepingust tulenevaid kohustusi, kuna mitteresidentidele antava tulumaksuvabastuse tingimused on liiga piiratud ning mitteresidentidele makstavate pensionide maksustamine on diskrimineeriv. Eesti jäi 17.12. vastuses juba ametliku kirja vastuses esitatud seisukoha juurde, mille kohaselt Eesti tulumaksuseaduse asjaomased sätted on kooskõlas Euroopa Ühenduse asutamislepingu artikliga 39. Lisaks teavitasime komisjoni, et kavas on täiendada tulumaksuseaduse § 28³ ning laiendada selle kohaldamisala ka EMP liikmesriikide kodanikele.
- 11) **Rikkumismenetlus nr 2007/2074 (KKM)** – komisjon märgib 01.12.2008 põhjendatud arvamuses, et Eesti ei täida elektri- ja elektroonikaseadmete jäätmete direktiivist 2002/96/EÜ tulenevaid kohustusi seoses tootja mõiste, kogumissüsteemi, lahuskogumise miinimumkoguse jt sätete ebakorrekse ülevõtmisega. Eesti nõustus 3.02.2009 vastuses komisjoni etteheidetega ning teavitas, et puuduste kõrvaldamiseks on ette valmistatud jäätmeseaduse muutmise seaduse eelnõu, Vabariigi Valitsuse määruse "Riikliku probleemtooteregistri asutamine ja registri pidamise põhimäärus" eelnõu ja Vabariigi Valitsuse määruse "Elektri- ja elektroonikaseadmetest tekkinud jäätmete kogumise, tootjale tagastamise ning taaskasutamise või kõrvaldamise nõuded ja kord ning sihtarvud ja sihtarvude saavutamise tähtajad" eelnõu. Teatasime, et kõik eelnõud on kooskõlastamisel. Esimese määruse eelnõu saadetakse Vabariigi Valitsusele hiljemalt augustis 2009 ning teise määruse eelnõu hiljemalt veebruaris 2009. Jäätmeseaduse muutmise seaduse eelnõu on kavas valitsusele esitada 2009. aasta teisel poolel. *Teise määruse eelnõu on kavas VV-le esitada aprillis-mais 2009.*
- 12) **Rikkumismenetlus nr 2007/2103 (RAM)** – komisjon leiab 1.12.2008 põhjendatud arvamuses, et Eesti ei täida EÜ asutamislepingu artiklitest 12, 18 ja 56 ning EMP lepingu artiklitest 4 ja 40 tulenevaid kohustusi, käsitledes annetusi teiste liikmesriikide ning EMP/EFTA riikide organisatsioonidele vähemsoodsamalt kui Eestis asutatud organisatsioonidele tehtud annetusi. Komisjon juhib tähelepanu sellele, et Eesti lubas komisjoni ametlikule kirjale vastates, et vastuolu kõrvaldamiseks vajalikud seadusemuudatused töötatakse välja 2008. aasta jooksul. Eesti vastas 3.02.2009, et asjaomast seadusemuudatust ei ole seni vastu võetud, kuna soovisime ära oodata Ühendkuningriigi eestvedamisel loodud töörühma järeldused, mis kutsuti kokku leidmaks annetuste maksustamisel koordineeritud lahendust. Eesti on huvitatud, et seadusemuudatuse väljatöötamisel saaks arvestada töörühma järeldustega. Palusime komisjoniga kohtumist, et arutada edasisi samme.

- 13) **Rikkumismenetlus nr 2007/2169 (SIM)** – komisjon leiab 4.02.2008 põhjendatud arvamuses, et Eesti ei ole nõuetekohaselt üle võtnud direktiivist 96/82/EÜ (ohtlike ainetega seotud suurõnnetuste ohu ohjeldamise kohta, mida on muudetud direktiiviga 2003/105/EÜ) tulenevaid mõningaid mõisteid, konsulteerimismenetlust ja kriisireguleerimisplaane käsitlevaid sätteid. Eesti märkis 23.04.2008 vastuses, et osa komisjoni välja toodud sätteid (kriisireguleerimisplaanide koostamine ja nendes sisalduva teabe kohustuslikkus) on sisult ja mõttelt Eesti õigusesse nõuetekohaselt üle võetud. Teatasime komisjonile, et kemikaaliseadus, millega võetakse täielikult üle ülejäänud komisjoni välja toodud sätteid, on plaanis esitada VV-le 2008. aasta novembris. Lisaks on juba muudetud Majandus- ja kommunikatsiooniministri 14. juuni 2005 määrust nr 67. *Kemikaaliseaduse muutmise seadus võeti Riigikogus vastu 29.01.2009. Komisjoni 19.03.2009 otsusega rikkumismenetlus lõpetati.*
- 14) **Rikkumismenetlus nr 2007/2349 (KKM)** – komisjon leiab 4.04.2008 põhjendatud arvamuses, et Eesti ei täida otsusest 280/2004/EMÜ (ühenduse kasvuhoonegaaside heitmete järelevalve ja Kyoto protokollide rakendamise süsteemi kohta) ning otsusest 166/2005/EÜ tulenevaid kohustusi, kuna Eesti ei ole esitanud kogu vajalikku teavet. Eesti nõustus 3.06.2008 vastuses komisjoni etteheitega ning teatas, et puuduolev teave esitatakse 2008. aasta IV kvartalis. *Asjaomane teave on komisjonile esitatud mitteametlikult, kuna komisjoni aruande vormis olid vead sees. Viimane aruande versioon esitati komisjonile 13. märtsil 2009.*

2.3. Kohus

Hetkel ei ole Euroopa Kohtus ühtegi Eesti suhtes algatatud sisulist rikkumismenetlust.

III KOKKUVÕTE JA ÜLDISED SUUNDUMUSED

Rikkumismenetluste algatamine on kokkuvõttes aasta-aastalt vähenenud, seda aga eelkõige mitteõigeaegse ülevõtmise tõttu algatatud menetluste puhul. Sisulisi rikkumisi on komisjon kahel viimasel aastal algatanud mõne võrra rohkem kui esimestel aastatel. On väga tõenäoline, et see tendents ka jätkub, kuna ülevõtmata direktiivide kogus on võrreldes esimeste aastatega vähenenud ja Eesti tuleb direktiivide ülevõtmisega paremini toime. Komisjonil on seega rohkem aega ja ressursse tegeleda direktiivide ülevõtmise ja ühenduse õiguse kohaldamise sisulise analüüsiga.

Samuti on viimasel ajal märgata, et komisjon liigub palju kiiremini edasi rikkumismenetluste ühest etapist teise, eriti just mitteõigeaegse ülevõtmise tõttu algatatud rikkumismenetluste puhul.

Komisjoni tööd on kiiremaks ja paindlikumaks muutnud ka asjaolu, et kui esimestel aastatel võttis komisjon rikkumismenetluse otsuseid vastu suuremate pakettidena, siis alates 2008. aastast

alates on komisjoni muutunud paindlikumaks ning rikkumismenetluste otsuseid võetakse vastu tihemini.

Teemad ja valdkonnad, millele komisjon aastate jooksul kõige rohkem tähelepanu on pööranud, on täpsemalt lahti kirjutatud ülevaate I peatükis. Kokkuvõtlikult on mitteõigeaegse ülevõtmise tõttu aastate jooksul kõige rohkem rikkumismenetlusi algatatud PÕM (52), MKM (48) ja RAM (46) valitsemisalas. Sisulisi rikkumisi on aga algatatud enim KKM (19) ja MKM (14) valitsemisalas.

Pooleliolevaid rikkumismenetlusi vaadates saab teha järgmisi järeldusi:

- direktiivide mitteõigeaegse ülevõtmise tõttu on praegu kõige rohkem rikkumismenetlusi käimas SOM (8) ja RAM (4) valitsemisalas;
- sisuliselt on Eestil aga kõige suuremad probleemid keskkonnaalaste eeskirjade täitmisega. Pooleliolevatest rikkumismenetlustest üle 1/3 moodustavad KKM valitsemisalas algatatud rikkumismenetlused (10), järgnevad rikkumismenetlused MKM (5) ja SOM (5) valitsemisalas. Need arvud näitavad lisaks probleemsetele kitsaskohtadele muidugi ka komisjoni prioriteete – lisaks erinevate keskkonnaalaste õigusaktide nõuetekohasele ülevõtmisele ja täitmisele paneb komisjon Eesti puhul suurt rõhku ka sadamatele esitatavate nõuetest kinnipidamisele ja võrdse kohtlemise nõuete täitmisele.

Positiivsena tuleb kindlasti välja tuua see, et Eesti suhtes ei ole Euroopa Kohus siiamaani teinud ühtegi ühenduse õiguse rikkumist tuvastavat otsust. Nelja kohtusse jõudnud rikkumismenetluse puhul on komisjon hagit loobunud, sest Eesti on piisavalt varajases kohtumenetluse staadiumis rikkumised kõrvaldanud. Viienda kohtuasja puhul ei ole selline lahendus aga sugugi kindel: Põhjusel, et kirjaliku menetluse lõpuks ei olnud rikkumise kõrvaldamiseks vajalikku seaduseelnõud vastu võetud, taotles Eesti kohtult suulist menetlust. Samas tuleb siiski mees pidada, et komisjonil ei ole mingit kohustust hagit loobuda, vaid see on komisjoni hea tahte avaldus. Kohus võib teha liikmesriigi suhtes ühenduse õiguse rikkumist tuvastava otsuse ka siis, kui liikmesriik ei ole põhjendatud arvamuses sätestatud tähtajaks (reeglina kahe kuu jooksul põhjendatud arvamuse esitamisest) rikkumist kõrvaldanud.

Selles valguses tuleb tõsiselt suhtuda rikkumismenetluste käigus komisjonile väljakäidud tähtaegadest kinnipidamisse, samuti tuleb need rikkumiste kõrvaldamist lubavad tähtajad ka mõistlikena hoida. Kindlasti ei ole heaks tavaks lubada komisjonile mingi seaduse vastuvõtmist või muude kohustuste täitmist teatud ajaks ja sellest lausa aasta või paar kõrvale kalduda. Selline praktika toob varem või hiljem kaasa rikkumist tuvastava otsuse kohtu poolt, mis avab ukse aga juba järgmisele rikkumismenetluse ringile, mille lõpptulemuseks võib kohus riigile määrata rahalise sanktsiooni.